

11099

ՊՐՈՆԵՐԻ
ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ
1928 թ.

З КЮП

U-33

ՊՐՈՆԵՐԻ 1928 - ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

1 DEC 2009 24 SEP 2006

Գ. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ ՅԵՎ Ռ. ՓՈՐՍՈՒՂՅԱՆ

3K107

U-93

ՊԻՈՂՆԵՐԻ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

= 1928 =

1003
(14202)

ԽՐԱԿՐՈՒԹՅԱՄ ՇԼՅԵՄ ԿԵՆՏՐՈՆԻՆ ԿԻՑ ՊԱՏԱՆԻ
ՊԻՈՂՆԵՐՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԹՅՈՒՈՂՅՈՒՄ

130P
~~13126~~

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Կ Վ ա ն - 1928

06 AUG 2013

11099

5797-91

Քրառ. 641 ր. Ն. 709 Տիրած 6000

Պետհրատի 2-րդ ապարան — Յերևան. 419

	Հ ՈՒՆ Վ Ա Ր					Փ Ե Տ Ր Վ Ա Ր					Մ Ա Ր Տ					Ա Պ Ր Ի Լ					Մ Ա Յ Ի Ս					Հ ՈՒ			
	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	6	13	20	27	—	3	10
Կիրակի	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	6	13	20	27	—	3	10
Յերկուշ.	2	9	16	23	30	—	6	13	20	27	—	5	12	19	26	—	2	9	16	23	30	—	7	14	21	28	—	4	11
Յերեքշ.	3	10	17	24	31	—	7	14	21	28	—	6	13	20	27	—	3	10	17	24	—	1	8	15	22	29	—	5	12
Չորեքշ.	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	2	9	16	23	30	—	6	13
Հինգշաբ.	5	12	19	26	—	2	9	16	23	—	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	3	10	17	24	31	—	7	14
Ուրբաթ	6	13	20	27	—	3	10	17	24	—	2	9	16	23	30	—	6	13	20	27	—	4	11	18	25	—	1	8	15
Շաբաթ	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	3	10	17	24	31	—	7	14	21	28	—	5	12	19	26	—	2	9	16

	Հ ՈՒ Լ Ի Ս					Ո Գ Ո Ս Ո Ս					Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր					Հ Ո Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր					Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր					Դ Ե Կ Տ			
	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	2	9	16	23	30	—	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	2	9
Կիրակի	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	2	9	16	23	30	—	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	2	9
Յերկուշ.	2	9	16	23	30	—	6	13	20	27	—	3	10	17	24	—	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	3	10
Յերեքշ.	3	10	17	24	31	—	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	2	9	16	23	30	—	6	13	20	27	—	4	11
Չորեքշ.	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	5	12	19	26	—	3	10	17	24	31	—	7	14	21	28	—	5	12
Հինգշաբ.	5	12	19	26	—	2	9	16	23	30	—	6	13	20	27	—	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	6	13
Ուրբաթ	6	13	20	27	—	3	10	17	24	31	—	7	14	21	28	—	5	12	19	26	—	2	9	16	23	30	—	7	14
Շաբաթ	7	14	21	28	—	4	11	18	25	—	1	8	15	22	29	—	6	13	20	27	—	3	10	17	24	—	1	8	15

Ազգանուն
Անուն
Ծննդյան թիվ
Կուրեկտիվ № անվան ողակ
.....
ԼԿՅԵՄ	$\frac{\text{անգամ}}{\text{թեկնածու}}$ ամսից
192 թ.
Անգամատուտի №
Սովորում եմ դպրոցում
..... խմբում:
Մտել եմ պլոներական կազմակերպության
մեջ ամսին 192 թ.
Ծնվել եմ	$\frac{\text{քաղաքում}}{\text{գյուղում}}$
ամսին 19 թվին:
Իմ հասցեն
.....
.....
..... 192 թ.

Ստորագրութուն

- 1 հունվարի Նոր տարի:
- 15 » Կ. Լիբկնեխտի և Ռ. Լյուկ-
սեմբուրգի սպանության որը
- 21 » Վ. Ի. Լենինի մահը:
- 22 » 1905 թ. Լենինգրադի բան-
վորների գնդակահարութ.:
- 23 փետրվարի Կ. բանակի կազմակերպ. որը:
- 8 մարտի Միջազգ. բանվորուն. տոնը:
- 12 » Միավետ. ատպարման որը:
- 18 » Պ սրբյուն կամմունայի որը:
- 22 » Ալ. Մյասնիկյանի և մյուս-
ների մահը:
- 17 ապրիլի Լենայի վոսկու հանքերի
բանվորն. գնդակահարութ.:
- 22 » Իլլիչի ծննդյան որը:
- 1 Մայիսի Միջազգ. աշխատանքի տոնը:
- 5 » Կարլ Մարքսի ծննդյան որը:
- 23 » Հայաստ. պիոներ. կազմակ.
տարեկարծը:
- 5 հուլիսի ԽՍՀՄ կազմակերպ. որը:
- 15 » Ստեփան Ռազինի մահազա-
տիժը 1670 թ.
- 24 » Միջ. պատ. կոմ. շարաթը:
- 7 սեպտեմբ. Միջազգ. յերիտասարգ. որը:
- 30 » 36-ի սպանության որը:
- 7 նոյեմբերի Հոկտեմբ. հեղափոխությունը:
- 29 » Հայաստ. խորհրդայն. որը:

Մ Ե Բ Ո Ի Գ Ի Ն

Լ Ե Ն Ե Ն Ե Ո Ի Գ Ի Ն Ե

ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

Պիոներական կազմակերպության որըստորեւ աճող պահանջները բարդանում և դժվարանում են: Սակայն, չերբեմն մեզ չի հաջողվում կուլեկտիվների աշխատանքները կազմակերպել այնպես, վոր պիոներներն պահանջներն ամբողջովին բավարարվեն և նրանց բոլոր հարցումներին լրիվ ու ճիշտ պատասխան տրվի: Պիոները հետաքրքրվում է իր անց ու դարձով, իր շուրջը կատարվող բոլոր չերեույթներով, ցանկանում է այդ բոլորի մասին տարրական տեղեկություն ստանալ և խմանալ այդ չերեույթներն առաջացնող պատճառները: Սակայն, կովարը, չերբեմն իր կամքից անկախ, հընարավորություն չի ունենում ժամանակին բավարարելու նման հարցումները:

Ահա այս դրությունը մեզմացնելու, ինչպես նաև պիոներների աուրյա աշխատանքների ասպարիզում պատահած այս կամ այն

հարցումին անմիջական պատասխան տալու համար ե, վոր հրատարակվում է ընկ. ընկ. Գ. Մտեփանյանի և Ռ. Փորսուղյանի «ՊԻՈՆԵՐ ՈՒՂԵՅՈՒՅՅ»-ը. այս գրքույկը հնարավորություն կտա ողակավարին ու պիոներին շուրջանշուրջ բողոքել, ողակի հավաքույթում թե դպրոցում, հքսկուրսիայի ժամանակ, թե քաղաքում, ընտանիքում թե խրճիթում, անմիջապես լուծելու այն բոլոր խնդիրները, վորոնք գործնական լուծում են պահանջում:

Իհարկե, գրքույկը չի ընդգրկում և չի չել կարող ընդգրկել այն ամենը, ինչ կարելի չե իմանալ կամ սովորել: Գրքույկն անշուշտ ունի բացեր և մոռացված խնդիրներ: Յուրաքանչյուր պիոներ, ողակավար ու կողմար այդ բոլորի վերաբերյալ պետք է տան իրենց ղիտողութունները, վորպեսզի հնարավոր լինի հետազուում, 1929 թվի «ՊԻՈՆԵՐԻ ՈՒՂԵՅՈՒՅՅ» կազմելիս, լրացնել այդ բացերը:

Հ. Պ. Պ. և. բուրո

Լ Ե Ն Ի Ն

ՄԵԾ ՂԵԿԱՂԱՐ ՅԵՎ ՈՒՍՈՒՅԻԶ

Վլադիմիր Իլիչ Ուլյանով Լենինը ծնվել է 1870 թ. ապրիլի 23-ին (ն. տ.) Ուլյանովսկ (Սիմբիրսկ) քաղաքում:

Նրա հայրը ժող. դպրոցների տեսուչ էր: Լենինի մեծ չեղբայր Ալեքսանդր Ուլյանովը հեղափոխական էր. 1887 թ. անհաջող մահափորձ է կատարում Ալեքսանդր III կայսրի դեմ, վորի համար կառավարութունը նրան կախաղանի չե դատապարտում:

Ավարտելով Սիմբիրսկի միջնակարգ գըղբոցը Լենինը մտնում է Կազանի համալսարանը: Համալսարանում սկսում է մասնակցել ուսանողական հեղափոխական գաղտնի խրմբակներին կառավարության դեմ ցույցեր կազմակերպելով: Այս պատճառով Լենինն արտաքսվում է համալսարանից:

Շուտով Լենինն անցավ Պետերբուրգ և ինտանդուն աշխատանք սկսեց բանվորու-

թւան մեջ, վորի համար կրկին աքսորվեց, այս անգամ Միրերը: Միրերում նա անգործ չեր, գրքեր եր գրում, վորոնց մեջ լուսարանում եր բանվորական շարժման խնդիրներն ու անելիքները:

Միրերից Լենինին հաջողվում է փախչել արաասահման, վորտեղ հեղափոխական Պիեխանովի հետ 1900 թվին «Իսկրա» (Կայծ) թերթի սկիզբն է դնում:

1903 թ. կայացավ ՌՄԴԲԿ II համագումարը, վորտեղ մեծամասնութունը, համակերպվելով Լենինի կարծիքներին, Լենինի կողմն է անցնում, իսկ փոքրամասնութունը դեմ է լինում:

1917 թ. բալլչիկյան կուսակցութունը Լենինի ղեկավարութամբ տապալում է բուրժուական իշխանութունը և բանվորա-գյուղացիական կառավարութուն հիմնում, վորի նախագահը Լենինն էր:

1919 թ. մինչև 1923 թ. Ռուսաստանը բռնկված եր քաղաքացիական կռիով, վորի

հետևանքով ժողովրդական տնտեսութունը քայքայվել եր, լերկաթուղիները կանգ էլին առել:

Աշպխի պայմաններում Լենինը ղեկավարում է բանվորա-գյուղացիական կառավարութունը, առանց ընկճվելու, առանց հուսահատվելու և առանց հողնաձուլիան, լենթարկելով իրեն ամեն տեսակ վտանգների:

1918 թ. մի ես-եր կին, Կապլան անունով, մահափորձ է կատարում ընկ. Լենինի վրա, վորը սակայն անհաջող է անցնում. ընկ. Լենինը կրծքից վիրավորվում է:

Լենինը հաղթեց բոլոր դժվարութունները, սակայն 1922 թվին վիթխարի աշխատանքների բեռան տակ հիվանդացավ և 1924 թ. հունվարի 21-ին, լեբեկոչան 6 ժամ 50 րոպեի լին վախճանվեց Մոսկվայի մոտ գտընվող Գորկայում:

Իլյիչի մահը ծանր կորուստ եր բանվորաօակարգի համար:

Բանվորները, կոմունիստները, կոմյերիտականները, պիոներները յերգվեցին՝ իրագործել նրա պատգամները:

Լենինը XX-րդ դարի ամենախոշոր հանճարեղ մարդն էր, վոր նախատեսեց պատմութեան ուղին: Պիտներները—պատանիք Լենինյանները նրա ցույց տված ուղիով են ընթանում:

ՈՒՄԻՑ ՊԵՏԲ Ե ՊԻՈՆԵՐՆԵՐՆ ՈՐԻՆԱԿ ՎԵՐՑՆԵՆ

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՆ ՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ

ԿԱՐԼ ՄԱՐԿՍԸ ծնվել է 1818 թ. Գերմանիայի թրիւր քաղաքում:

Վախճանվել 1883 թ.,
Լոնդոնում:

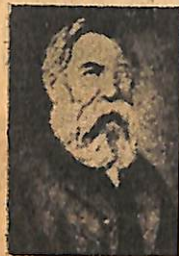
Նա ցույց տվեց ամբողջ մարդկութեան և բանվոր դասակարգի ուղին: Նրա հիմնական աշխատանքը «Կապիտալ» անունով գիրքն է: Կարլ Մարքսն առաջինն էր, վոր բացատրեց, թե «Միայն միասնական ուժերով

կարելի չէ տալալել կապիտալիստակազ հասարակարգը»: 1848 թ. գրեց «Կոմունիստական մանիֆեստը» Ֆ. Ենգելսի հետ, և այտարարեց «Պրոլետարներ բոլոր չերկիրների, միացե՛ք» լոզունգը:

Նա չեղավ I Ինտերնացիոնալի հիմնադիրը (միջազգային բանվորների ընկերություն):

ՅՐԴՐԻՆ ԵՆԳԵԼՍԸ ծնվել է 1820 թ.:

Վախճանվել է 1895 թվին: Ենգելսը Կարլ Մարքսի ամենամոտիկ ընկերն էր: Մարքսի հետ միասին գրել է 1848 թ. «Կոմունիստակ. Մանիֆեստը» կոմունիստների ծրագիրը: Մարքսի հետ I Ինտերնացիոնալի գլխավոր խորհրդի անդամ է յեղել:

Ենգելսն առաջինն է վոր, նկարագրել է Անգլիայի չերեխաների դաժան աշխատանքը:

ԿԱՐԼ ԼԻԲԿՆԵՆՏԸ ծնվել է 1871 թվին.

նա զերմանական բանվոր զասակարգի և կոմունիստական կուսակցութեան առաջնորդն եր: 1914 թ. նա միակն եր, վոր Գերմանիայում հրապարակորեն պատերազմի դեմ դուրս չեկավ: Իր այդ պալքարի համար նա ձեռքբեկավում և և 6 տարով ուղարկվում և աքսոր՝ տաժանակիր աշխատանքի:

1918 թ. հակահեղափոխական գործակալների միջոցով մենչևիկները հունվարի 15-ին սպանում են Կ. Լիբկնեխտին և նրա հետ միասին աշխատող Ռ. Լյուեկսեմբուրգին:

Կարլ Լիբկնեխտի զեկափարութեամբ 1907 թ. կազմակերպվեց չեքիտասարգութեան առցիալխատական Ինտերնացիոնալը, վորի գործը այժմ շարունակում և ԿԻՄ-ը: Այս պատճառով էլ Կ. Լիբկնեխտը համարվում և բանվոր չեքիտասարգութեան հեղափոխական շարժման առաջնորդը:

ԲՈՒԽԱՐԻՆ Ն. Ի. Ծնվել և 1889 թ.: Դեռ

չեքիտասարգ հասակից սկսում և մասնակցել 1906 թվի Մոսկվայի գաղտնի խմբակների աշխատանքներին: Մի քանի անգամ ձերբակալվել և և աքսորվել, վորտեղից փախել և արտասահման: 1914 թ. պատերազմի նախորդակին կալանի տակ եր Ավստրիական բերդում: 1917 թ. ընտրվում և կուսակցութեան կենտկոմի անդամ: Ընկ. Բուխարինը քաղցրուրոյի անգամ և ու «Պրավ-

դա»-յի խմբագիր: Միևնույն ժամանակ նա կոմիստերնի Գործկոմի նախագահութեան անգամ և:

ԱԼԵՔՍԵՅ ԻՎԱՆՈՎԻՉ ՌԻԿՈՎԸ ծնվել և 1881 թ. Վլատիկայի նահանգի գյուղական մի ընտանիքում: 1898 թ. նա մասնակցել և հեղափոխական գաղտնի խմբակների աշխատանքներին:

Յոթ և կես տարի անց և կայրեյ բան-

տերուն, մի քանի անգամ յեղել և արտաբայրերում:

Ազատութեան մեջ գտնվելով, ընկ. Ռիկոմն ակտիվ մասնակցել և կուսակցութեան շինարարական աշխատանքներին: 1924 թ. Լենինի մահվանից հետո, ընտրվել և ԽՍՀ Միութեան և Համառուտական Ժողովոմխորհի նախագահ և կուսակցութեան Կենտկոմի Քաղբյուրոյի անդամ:

ՄԻԽԱՅԻԼ ԻՎԱՆՈՎԻՉ
ԿԱԼԻՆԻՆԸ ծնվել և 1875
թ. Տիբերի նահանգի գյուղական ընտանիքում:

Պատանի հասակից աշխատել և Լենինգրադի գործարաններում: 1893 թվից իր կյանքը նվիրում է բանվորներին ազատագրման գործին: Մի քանի անգամ յեղել և արտորում:

1918 թ. ընկ. Սվերդլովի մահվանից հետո, ընկ. Կալինինը Համառուտական Կենտ. Գործկոմի նախագահ և ընտրվում:

Ալժմ Համառուտական և ԽՍՀՄ Կենտգործ-

կոմիտեի նախագահն և և Կուս. Կենտկոմի Քաղբյուրոյի անդամ:

1891-92

Ի. Գ. ՍՏԱՆԻՆ (ՉՈՒՂԱՇՎԻԼԻ) ծնվել և 1891 թ. Թիֆլիսի նահանգում, գյուղական ընտանիքում:

Ցարական կառավարութունը մի քանի անգամ ձերբակալել և ընկ. Ստալինին: 6 անգամ արտաբայրում և լե-

զել, վորտեղից ամեն անգամ վախել և: 1912 թվից կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամ և. աշխատել և ընկ. Լենինի հետ, մի շարք նախապատրաստական աշխատանքներ կատարելով Հոկտեմբերյան Հեղափոխութեան համար:

Ալժմ նա Համ ԿԿ Կենտկոմի ղլխավոր քարտուղարն և:

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ Կ. ՅԵ., ծնվել և 1881 թ.

1009
174202

բանվորի ընտանիքում: Կուսակցության
մեջ ընդունվել է 1903 թ. 3 տարի անց և
կայրել բանտում: 3 $\frac{1}{2}$
տարի՝ արտրում:
1918 թվից մինչև 1922
թիվն անց և կայ-
րել քաղաքացիական
պատերազմում. ներ-
կալումս ԽՍՀՄ Ռազ-
մահեղափոխակ. Սոր-
հրդի նախագահն է
և ծովալին ու ցամա-
քալին ուժերի կոմիսար: Միևնույն ժամա-
նակ Համ. կի Քաղրյուրոյի անդամ է:

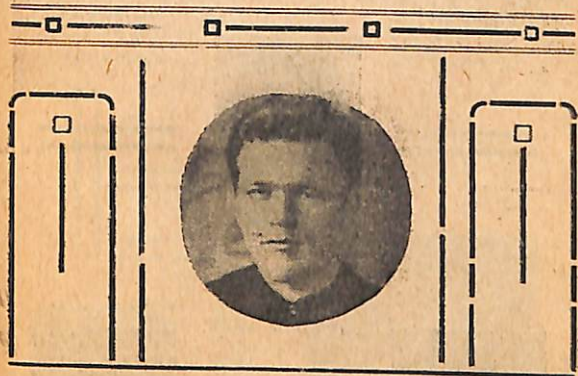

ԼՈՒՆԱԶՍԻՍԿԻ Ա.
Վ. ծնվել է 1876 թ.
Ն. Նովոսիբոլում: Կու-
սակցության մեջ է
ընդունվել 1893 թ.:
1899 թ. 2 տարով ու-
զարկվել է վչատկի նահանգը, վորտեղից

անցել և արտասահման՝ իր կյանքը նվիրե-
լով հեղափոխական գործունեության:

Լենինի հետ աշխատել և «Իսկրայի» հրա-
տարակման գործում:

1917 թ. վերադառնում է Ռուսաստան և
ժամանակցում է Հոկտեմբերյան Հեղափոխու-
թյան: Ներկալումս ՌՍՖՍՀ Լուսժողկոմի է:

Ն. ՉԱՊԼԻՆ. Համամիութենական Լենին-
յան կոմյեթրիտմիության կենտկոմի գլխա-
վոր քարտուղար: Կուսանդամ է 1919 թ.:

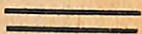
Մ. ՅԽԱԿՍՅԱՆ
Անդրկենտրոնական
նախագահ

Ա. Գ. Մ. Ա. Ի. - Ո. Գ. Ի. Ի.
Անդրկենտրոնական
նախագահ

Ս. Հ. Մ. Բ. Ս. Բ. Չ. Ո. Ի. Մ. Յ. Մ. Ն.
ՀՍԽՀ Ժողովուրդների
նախագահ

Ս. Կ. Մ. Ի. Յ. Մ. Ն.
ՀՍԽՀ Կենտրոնական
ժի նախագահ

Մ. Ո. Ր. Ս. Խ. Ե. Լ. Ա. Շ. Գ. Ի. Ի. Ի.
Կամկուտ.
Անդրկենտրոնական
գլխ. բարձր.

Ս. Կ. Մ. Յ. Մ. Ն.
Անդրկենտրոնական

Շ. Ն. Ի. Մ. Գ. Ս.
Անդրկենտրոնական

Ս. Մ. Ո. Ա. Գ. Յ. Մ. Ն.
ՀՍԽՀ Լուսավորչական

Հ. Հ. Ո. Գ. Ս. Ե. Փ. Յ. Մ. Ն.
ՀԿԿ (Բ) Կենտր. գլխ. բարձր.

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՏՈՆԵՐ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 9-Ը

1905 թ. Պետերբուրգի (Լենինգրադ) բանվորները, թվով 200,000 հոգի, խաչերով, սրբերի ու թագավորի պատկերներով զնում ելին Չմեռալին պալատը, իրենց ծանր կացութունը թագավորին ներկայացնելու, վորպեսզի նա իրենց դրութունը բարձրի: Սակայն թագավորը նրանց խաղաղ ցույցին վստականների և կոզակների համազարկերով և դիմավորում: Այդ ուրը հաղարավոր անմեղ բանվորների արյուն և թափվում և վոզոզում նրանց դիակները:

Բանվորութունն ատելությամբ և լցվում զեպի ցարը և զբանից հետո սկսում և կազմակերպվել: Այդ ուրը կիրակի չեր:

ՄԱՐՏԻ 18-Ը

1871 թ. յերբ Ֆրանսիան և Գերմանիան պատերազմում եյին, Պարիզի բանվորները տապալեցին բուրժուազիայի իշխանութունը և հիմնեցին իրենց իշխանութունը կոմունան:

Մարտի 18 ին տեղի ունեցավ այդ: Առաջին անգամն էր, վոր բանվորները փորձեցին կյանքն աջնպես կառուցել, ինչպես իրենք ելին ցանկանում, սակայն կոմունան 2 ամիս և 2 որ միայն գոյութուն ունեցավ:

Մաչիսին բուրժուազիան հավաքեց իր ամբողջ ուժերը և հարձակվեց բանվորական Պարիզի վրա: Ամբողջ շաբաթ բանվորների և զորքերի միջև արյունալի մարտ էր տեղի ունենում:

Բուրժուազիան վոչինչ չեր խնայում՝ Պարիզի կոմունարներին արյունի մեջ խեղդելու համար: Ամբողջ շաբաթվա ընթացքում 25,000 բանվոր, կին չերեխա սպանվեցին, 15,000 էլ բանտարկվեցին և արսոր ուղարկվեցին:

Ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը Պարիզի կոմունարների հերոսական պայքարը չի մոռանա:

ՄԱՅԻՍԻ 1-Ը

Միջազգային աշխատանքի տոնն է:

Այդ օրն ամբողջ աշխարհի աշխատանքի տոնն է:

ները կարմիր դրոշակները ձեռքերին՝ դուրս են գալիս փողոց բողոքելու տիրող բուրժուական տիրապետութեան դեմ, վարպեպի նպաստավոր պայմաններ ստեղծեն իրենց կյանքի համար. 1889 թ. 11 Ինտերնացիոնալի համագումարը միասնական բանվորական տոնի վերջում և հանում և ի հիշատակ Չիկագոյի բանվորների գնդակահարման՝ այդ տոնի համար ընտրում և մալիսի 1-ը. սակայն 1914 թ., յերբ բանվորութեանը բողոքում էր իմպերիալիստական պատերազմի դեմ, 11 Ինտերնացիոնալի գեկավար-մենչեվիկները դավաճանում են նրանց և անցնում բուրժուազիայի կողմը, պաշտպանելով պատերազմը: Ճարական Ռուսաստանում արգելված էր այդ տոնը տոնելը: Սակայն բանվորները տոնում էին: Միայն Խ.Ս.Հ. Միութեան մեջ են բանվորներն ազատ տոնում միջազգային այդ տոնը և իրենց նվաճումները չերևան բերում:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՇԱԲԱԹ

Այդ որն ամեն տարի ամբողջ աշխար-

հում պրոլետարական պատանեկություն շարաթն են անց կացնում:

Այդ շարաթվա ընթացքում պիոներներն անկազմակերպ չերեխաներին դեպի կազմակերպություն են քաշում, մեծ ընկերներին իրենց աշխատանքներին և ծանոթացնում, ստեղծում և ամրապնդում են միջազգային կապը:

Խ.Ս.Հ.Մ. պիոներներն այդ շարաթվա ընթացքում ծանոթանում են կապիտալիստական չերկրներում պաշարող կոմունիստական պատանեկական խմբերի աշխատանքներին, նամակներ ևն գրում ու տարերկրյա ընկերներին, վորոնց հետ նրանք կապված են:

Մեզ մոտ այդ շարաթը ազատ և տոնվում, իսկ արտասահմանում չերեխաներին հետապնդում են, հնարավորություն չեն տալիս հավաքվելու: Գերմանիայում 1923 թ. միջազգային պատանեկական շարաթվա առթիվ փողոցներում հրազեններ էին դրված և պինված վոստիկանություն էր շքրվում: Այդ շարաթվա ընթացքում Խ.Ս.Հ.Մ. պիոներները հաշիվ չեն անում իրենց կա-

տարած նվաճումները: Կազմակերպության մեջ նորանոր խմբեր են ընդունվում՝ անկազմակերպ յերեխաներից: Ոգնում են կուսակցութեանն ու կոմչերիտիութեանը՝ իրենց աշխատանքների մեջ: Ներկայումս պիոներները Խ.Ս.Հ.Մ.-ում մի հսկայական բանակ են կազմում, վոր ընդգրկում է 1,821,797 հոգի:

») ՀՈՒԼԻՍԻ Ե. Ը

Մինչև Հայաստանի խորհրդայնացումը, բանվոր և գյուղացի պատանեկույթյունը ամենաանմխիթար կացութեան մեջ էր գտնվում:

Այն ժամանակ յերեխաները դաժանորեն շահագործվում էին: Յերեխաների դըլուխները կրոնական առասպելներով, վերացական և անպետք գիտելիքներով էին ծանրաբեռնում ու նրանց ազգայնական բուրժուական մոգով դաստիարակում: Յեթե այս բոլորին ավելացնենք այն, վոր պատանեկույթյունը յուր ինքնուրույն կազմակերպութեանը չունեցողութեանն ավելի պարզ կլինի: 1920 թ. բանվորների և գյուղացիների

ջանքերով Հայաստանում Խորհրդային իշխանութուն և հաստատվում, վորը հնարավորութեաններ է տալիս պատանիներին՝ իրենց դասակարգային կազմակերպութեանը — պատկոմակ. կազմակերպ. ստեղծելու: 1921 թ. վերջնականապես ձևավորված է պատկոմական կազմակերպութեանը: Ազգրնական շրջանում նա ուժեղ պայքար և սկսում սկսուտական կազմակերպութեան դեմ, ուսուցիչները խոչընդոտելին հանդիսանում պատկոմներին՝ զպրոցներում աշխատելու: Այդ պայքարը վերջանում է պատկոմների հաղթանակով, հարկվում են խոչընդոտները, և աշակերտութեանն սկսում է պատկոմական կազմակերպութեան շուրջը համախմբվել: 1921 թ. վին 900 պատկոմներ կային, 1923թ. արդեն նրանց թիվը 3051-ի չե հասնում: 1923 թ. տեղի չե ունենում առաջին հոկտեմբերականը, վորին մասնակցելու համար Յերևան ևն հավաքվում մոտ 1000 պատկոմ:

Այդ թվից սկսած կոլլեկտիվներն ըսկըսում են կազմակերպվել նաև գյուղերում: 1924 թ. ընկ. Լենինի մահվանից հե-

տո մեր կազմակերպութիւնը վերանվանվում է «Լենինի անվան պիոներական կազմակերպութիւն»։ Այդ թիվից սկսած մեզ մոտ նոր կառուցվածք է մտնում։ Կոլլեկտիվները և արտադրական հիմնարկներին և Լ. Կ. Յ. Ե. Մ. բջիջներին կից են կազմակերպվում։ Լենինականում տեղի չէ ունենում Ա. հոկտեմբերականը։ 1925 թ. պիոներական կազմակերպութեան մեջ ճամբարներ են ընդունվում, վորոնցով սկսում են կազմակերպել պիոներների առողջապահութեան գործը։ 1926 թ. նոր առաջադրումների սխտեմն է մտնում, վորը հնարավորութեան է տալիս պիոներներին յերևան բերել իրենց ինքնագործունեյութիւնը և ինքնուրույնութիւնը։ Գյուղական կոլլեկտիվները ազդեացիւս չեն սկսում՝ գլուղատնտեսութեան մեջ նոր ձևեր մտցնելու ոգտին։ Կազմակերպութիւնը մասնակցում է հասարակական աշխատանքներին։

Ներկայումս պիոներների թիւը մոտ 40,000-ի չէ հասնում։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Այդ տոնի հիմքը Միջազգային Սոցիալիստական Յերիտասարդական համա-

գումարն է դրել 1915 թ., համաշխարհային պատերազմի շրջանում։

Առաջին անգամ 120,000 չերիտասարդ բանվորներ Ռուսաստանում ցուլցի չեն դուրս գալիս, «Կորչի պատերազմը» լողունգով։

Այժմ, կոմյերիտմիութեան ղեկարութեամբ, մեզ մոտ ազատ տոնվում է, իսկ արեւմտյան Յիվրոպայում չերիտասարդ բանվորները, իբրև ցուցարարներ դուրս են գալիս փոլոց կարմիր գրոշակներով ու բողոքում տիրող կարգերի դեմ։ Հաճախ վոտտիկանութեան հետ արշունալի ընդհարումներ են տեղի ունենում, վորոնք հազարավոր դոճեր են խլում։

ՄԵՇ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԸ

(Նոյեմբերի 7)

Յերկար տարիներ շարունակ ցարը և նրա կողմակիցները շահագործում էին բանվորներին և գլուղացիներին։

Բանվորն ու գլուղացին բողոքելու իրավունք չունէին տիրող սեմիտի դեմ։

1914 թ. պատերազմը խոշոր փոսաներ

և հասցնում Ռուսաստանին՝ քաղաքակրթական ժողովրդական տնտեսությունը:

Բանվոր դասակարգի շահագործումը կրկնապատկվում է, ատելութուն է դարդանում գեպի ցարը և այդ ատելութունը մասսայականանում է: Այդ պայմանների հետևանքով բռնկվում է փետրվարյան հեղափոխությունը, վոր վերջ է տալիս ցարի դմին: Սակայն, իշխանության գլուխը կանգնում է բուրժուազիան, վորը շարունակում է ցարի քաղաքականությունը: Ժամ. կառավարությունը պատերազմը Գերմանիայի հետ շարունակում է, հողերը և գործարանները մնում են բուրժուազիալի և կալվածատերերի ձեռքը:

Բալլչեիկները հրապարակ են գալիս և պահանջում են իշխանությունը հանձնել աշխատավոր մասսաներին, վորոնք հողերի և գործարանների իսկական տերերն են:

«Ամբողջ իշխանությունը խորհուրդներին» լոգունդով և բալլչեիկյան կուսակցության ղեկավարությամբ, բանվոր դասակարգը և գյուղացիությունը պայքարում էին բուրժուազիալի դեմ:

Յեվ նրանք հաղթեցին:

1917 թ. նոյեմբերի 7-ին Լենինգրադի բանվորներն իշխանությունը վերցնում են իրենց ձեռքը և բանվորագյուղացիական իշխանություն հիմնում:

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-Ը

Հայաստանի բանվորների և գյուղացիների գրությունն ավելի ծանր էր:

1917 թ. հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո, Հայաստանը դաշնակցականների ղեկավարությամբ անջատվում է ուսս պրոլետարիատից և իր Փաշխատական մավերիստական կառավարությունն է կազմում: Դաշնակցականները՝ հայ բուրժուազիան սկսում են գյուղացիների հարկերն ավելացնել, բանվորներին անխնայահագործել և հարևան ազգերի հետ ընդհարումներ առաջացնել:

1919 թ. դաշնակցականները պատերազմ են սկսում Տաճկաստանի հետ, վորի հետևանքը լինում է այն, վոր լեռկիբը կործանման և սովի չե մատնվում:

Աղյամիջյան կռիվների, սովի, արն-

տեսական քայքայման ու դաշնակցական-ների ապիկար քաղաքականութեան շնորհիվ բանվորներին և գյուղացիներին մեջ ուժեղանում և ծափալվում են հեղափոխական տրամադրութիւնները:

1920 թ. մայիսին Լենինականի բանվորութեան կողմից, Կոմսոցնիսա. կուսակցութեան ղեկավարութեամբ ապստամբութիւն է կազմակերպվում, վորը խեղդվում է արշան մեջ: Նման շարժումներ տեղի են ունենում նաև Հայաստանի համարյա բոլոր գավառներուն: Սակայն սույն թվինոյեմբերի 29-ին Դիլիջանի հովիտներում առաջին կարմիր դրոշակն է բարձրանում և մի քանի օր հետո ամբողջ Հայաստանն է կարմիր հաղնում:

Այսպիսով Հայաստանում խորհրդային իշխանութիւն է հաստատվում և միանում հզոր Խ. Միութեան:

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՍՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Կուս. պատմութիւնից)

19-րդ դարի վերջերին Ռուսաստանում սկսում է մեծ թափով դարգանալ բանվորական շարումը. գործադուլներ ելին սեղի ունենում, բանվորական գաղտնի խմբակներ եր կազմակերպվում, ինչպես Պետրոգրադում, այնպես էլ Ռուսաստանի մյուս արդյունարերական քաղաքներում: Ընկ. Լենինն ալլ ժամանակ ղեկավարում եր ալլպիսի գաղտնի խմբակներից մեկի աշխատանքները:

1898 թ. Մինսկում հավաքվում են ալլ խմբակների պատգամավորները և հիմք դնում «Ռուսաստանի Սոցիալ-Դեմոկրատական Բանվորական Կուսակցութեան», վորի խնդիրն եր՝

Պաշարել բանվոր գասակարգի ազատագրւթյան համար:

Կուսակցութեանն աշխատել է ցարական կառավարութեան հետապնդման ներքո:

1903 թ. 2-րդ համագումարում, վոր տեղի չե ունենում արտասահմանում (Լոնդոն), կուսակցութեան չեջ պառակտում ե տոաջանում—կուսակցութեունը բաժանվում ե «**Բալլեւեթիկների չեվ մեհեւեթիկների**»:

Բայլընիկները Լենինի գլխավորութեամբ պնդում էին, թե՛ «կուսակցութեան անգամ համարվում ե նա, ով ընդունում ե կուսակցութեան ծրագիրը, ակտիվ կերպով աշխատում ե մի վորևե կազմակերպութեան մեջ, մտցնում ե անդամավճար ե պայքարում ե հեղափոխութեան համար»:

Միապետութեան դեմ մղվող պայքարում զեկավար դեր պետք ե ունենա բանվոր դասակարգը, միացած գյուղացիութեան հետ, ե վոչ թե բուրժուազիան, վորովհետև բուրժուազիան իր հակահեղմփոխական էյութեամբ ընդունակ չե հեղափոխութեունը մինչև վերջը տանելը»:

Մենչևիկները, վորոնց գլուխը կանգնած էր Մարտովը, պնդում էին. «Միապետութեան դեմ պայքարել անհնարին ե առանց բուրժուազիայի. բանվորութեունը վոչ մի քաղաքական ուժ իրենից չի ներկայացնում

ե հեղափոխութեան զեկավարը պետք ե լինի բուրժուազիան, իսկ բանվորութեունը փոխանակ գյուղացիութեան հետ միանալու, պետք ե դաշնակցի բուրժուազիայի հետ ե աջակցե նրան պայքարելու միապետութեան դեմ»:

Այդ պատճառով—մենչևիկները դեմ են ե գինված ապստամբութեան, ե՛ ընդհանուր գործադուլին—մի խոսքով բանվոր դասակարգի ինքնուրույն քաղաքական պայքարին: 1905 թ. առաջին հեղափոխութեունը զեկավարում էին բայլընիկները՝ Լենինի ցուցմունքներով:

Բայլընիկները գործադուլներ էին կազմակերպում, զեկավարում էին գինված ապստամբութեունը Մոսկվայում, պրոպագանդ էին անում գորքի ե նավաստիների մեջ ե կոչ էին անում բանվորներին՝ միանալ գյուղացիներին հետ, վորոնք այն ժամանակ կռվում էին կալվածատերերի դեմ:

Յերը հեղափոխութեունը կառավարութեան կողմից ճնշվում ե, չերը իշխում եր սեռեւակցիան, բայլընիկները շարունակում էին իրենց անդուլ աշխատանքները, քայքայված

կուսակցությունը վերականգնում և սկսում աշխատել արհմիությունների մեջ:

1912 թ. Լենայի վոսիկո հանքերի բանվորների դեմոկրատիկ շարժումից հետո, բալլե-վիկնները կոչ են անում բանվորներին միասնալ նորանոր պայքարների համար: Բանվորները ձայնակցում են այդ կոչին, և սկսում են կազմակերպություններ հիմնել, դրամ են հավաքում «Պրավդա» թերթի համար, վորը հաճախ փակվում եր կառավարութան ձեռքան պատճառով: 1914 թ. համաշխարհային պատերազմին բալլեիկյան կուսակցությունը միակն եր, վոր պատերազմի դեմ եր դուրս գալիս: Խնչպիս ուես, նուչնպիս արտասահմանի մենշևիկները դավաճանում են բանվոր դասակարգին, անցնում են բուրժուազիայի կողմը և ամեն ջանք գործ դնում, վորպեսզի բանվորների արյունը թափվի: Վորպեսզի պատերազմը շարունակվի: Պետական Դումայի բալլեիկ ներկայացուցիչները, վորոնք պատերազմին դեմ են գնում, ձերբակալվում և քստորվում են Սիբիր:

Այդ ժամանակ ընկ. Լեհիցի գեկավա-

րուքյամբ բալլեիկյան կուսակցությունը պայքարում ե պատերազմի դեմ: 1917 թ. Լենինի «Պատերազմը պատերազմի դեմ» լոզունգը հաղթանակում ե:

Բալլեիկները հրապարակորեն լերեան են ըերում մենշևիկների և սոցիալ-դեմոկրատների խարերայությունները բանվորների առաջ:

Բանվորներն «Ամբողջ իշխանությունը խորհուրդներին» լոզունգն ունենալով, բալլեիկյան կուսակցութան գեկավարությամբ, 1917 թ. հոկտեմբերին տապալում են բուրժուազիայի կառավարությունը և հիմնում աշխարհիս առաջին բանվոր-դուրազիական իշխանությունը: 1918 թ. կուսակցութան ՄԱ համագումարը, ընկ. Լենինի առաջարկությամբ, կուսակցութան անունը փոխում ե և վերակոչում՝ «Ռուսաստանի Կոմունիստ. կուսակցություն»: Անվանափոխությունը կատարվում ե այն նպատակով, վոր կուսակցությունը դավաճանների՝ սոցիալ-դեմոկրատների հետ ընդհանուր անուն չկրեն և ցույց տան ամբողջ բանվորության, վոր միայն բալլեիկյան կուսակ-

ցությունն և պաշարում կոմմունիզմի համար:

Քաղաքացիական կռիվներից հետո Կոմմունիստական կուսակցությունն սկսում է աշխատել չերկրի տնտեսութիւնը վերականգնելու և սոցիալիստական հասարակարգ կառուցելու համար:

1925 թ. կուսակցության XIV համագումարը վորոշում է կուսակցությունը վերակոչել «Համամիութենական Կոմմունիստական կուսակցություն»:

Ներկայումս կուսակցության մեջ մեկ միլիոնից ավելի անդամներ են հաշվում:

ՄԵՐ ՅԵՂԲՍՅՐ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

Յուրաքանչյուր պիոներ պիտի պատրաստվի կոմյերիտական լինելու: Կոմմունիստական Լենինյան Յերիտասարգական Միությունը (ՅՄԿՍՄ) այժմ մեկ ու կես միլիոնից ավելի չերիտասարգ բանվորներ և գյուղացիներ և ընդգրկում Ամեն մի բանվոր, անչափահաս պատանի և ազջիկ, 15 տարեկան դառնալով, կարող է ընդունվել Միության մեջ (Համ.ԿՅՅԵՄ): Կոմյերիտ-

միության հիմնական նպատակն է— Կոմմունիստական կուսակցության փոխարինողներ պատրաստել ու դաստիարակել, պաշարել միջազգային բանվորական հեղափոխության հողթանակի համար: Համ.ԿՅՅԵՄ-ը պրոլետարական չերիտասարգության առաջավոր ջոկատն է:

«Սովորել, սովորել, սովորել»,— այս է ասել ընկ. Լենինը կոմյերիտմիության խընդիրների մասին:

Յեվ Կոմյերիտմիությունն ամեն տեղ— դպրոցներում, ակումբներում, բարձրագույն կրթական հիմնարկներում, նավատորմիցում սովորում է հաղթել բուրժուազիաչին և կոմմունիստական հասարակարգ կառուցել. կոմյերիտական լինելու համար, հարկավոր է շատ սովորել, լինել սովոր, պաշարող հեղափոխական, ամեն բանով որինակ լինել մնացած չերիտասարգությանը:

Այս բանին պետք է ձգտի ամեն մի պիոներ: 40 տարի առաջ Արևմուտքում հիմնվեցին առաջ անդամ չերիտասարգ կազմակերպություններ, վորոնք հասակավոր բան-

վորները հետ պաշար ելին մղում: Յարիզ-
մի ժամանակ Ռուսաստանում առանձին չե-
րիտասարգական կազմակերպություններ
գոյություն չուներ, — միայն 1917
թ. բանվոր չերիտասարգություն սկսեց
կազմակերպել իր Միությունները: Այդ
միությունները շուտով սկսեցին կոմունիստ
ներին հարել և նրանց հետ միասին պաշ-
քարում ելին խորհուրդները համար: Բան-
վոր չերիտասարգությունը գործնական մաս-
նակցություն է ցույց ապրիս Հոկտեմբերյան
հեղափոխությանը: Հոկտեմբերից հետո բան-
վոր չերիտասարգությունը խմբերով մըտ-
նում եր կարմիր Գվարդիայի շարքերը,
իսկ հետագայում՝ Կարմիր բանակի:

1918 թ. Մոսկվայում, առաջին համազու-
մարում վորոշվում է Յերիտմիությունը կո-
չել Ռուսաստանի կոմունիստական Յերի-
տասարգական Միություն. 1920 թ. ՌԿՅԵՄ
մեջ 300,000 ավելի անդամներ եր հաշվում:
Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ,
կոմյերիտմիությունը պաշարում եր բոլոր
Ֆրոնտներում ընդգեմ սպիտակ գվարդիա-
կանների, բանգիտների, գաղտնի աշխա-

տում ելին սպիտակ գվարդիականների գրա-
ված վալրերում և այլն: 1922 թ. կոմյերիտ-
միությունը, պատերազմներից հետո, սկսում
է սովորել, ստեղծելով դպրոցներ, բան-
ֆակներ, ախումբներ, գործարանային դըպ-
րոցներ և այլն: 1924 թ. Համամիությունա-
կան կոմյերիտմիության VI համագումարը
վորոշում է Միությունը վերակոչել «Ռու-
սաստանի Լենինյան կոմյերիտմիություն»,
1926 թ. VII համագումարում՝ «Համամիու-
թեանական Լենինյան կոմյերիտմիություն»:
Այժմ ամեն մի կոմյերիտական ձգտում է
իրագործել Լենինի պատգամները:

ԻՆՉՈՒ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼԵՆԻ-
ՆՅԱՆ Ե ԿՈՉՎՈՒՄ

1923 թ. VI համագումարից հետո կոմ-
յերիտմիությունը Լենինյան կոչվեց: Այդ
պատվավոր անվանամիությունը կոմյե-
րիտմիությունն ընդունեց, վորպեսզի ցույց
տա, վոր ինքը Լենինյան ուղիով կընթանա,
վոր Իլլիչի պատգամները իր դրոշակի վրա
կը կրի:

Վորոշեք են այդ պատգամները:

Առաջինը՝ պայքարել ըուրժուգիացի դեմ, առանց ուժերը խնալելու, ամեն անգամ պատրաստ լինել՝ կրճքով պաշտպանելու ԽՍՀՄ-ն խմպերխալիստական նոր հարձակումներից:

Յերկրորդ լինել պետութեան խելացի շինարարները, լավ ինժինեըներ (ճարտարագետ) ու գյուղատնտեսներ լինել մեր արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան համար, լավ կոտպերատորներ, օւսուցիչներ, խորհրդային ծառայողներ և այլն, հնարավոր չափով մեր չերկրի ծաղկմանը և աճմանն ոգնելու համար:

Իսկ այդ խնդիրներն իրագործելու համար կոմչերխամութիւնը կատարում է Իլլիչի չերրորդ պատգամը— «Սովորել և կրկին սովորել»:

Խ. Ս. Ն. Մ.

Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան մեջ մտնում են՝

1. Ռուսաստանի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ Խորհրդային Հանրապետութիւնը.

2. Ուկրաինայի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւնը.

3. Բելոռուսիայի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւնը.

4. Անդրկովկասի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ Խորհրդային Հանրապետութիւնը.

5. Ուզբեկստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւնը

6. Թուրքմենստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւնը.

ԽՍՀՄ-ի Գերագույն օրգանը Խորհուրդների Համագումարն է (վորը հավաքվում և տարին մի անգամ) վորն ընտրում և կենտրոնական Գործադիր կոմիտե (կենտգործկոմ). կենտգործկոմի նախագահներն են ներկայումս՝ կալինին, Պետրովսկի, Չերվյակով, Մուսաբեգով, Ֆայզուլլա Խոջայեվ և Ալտազով:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԿԱՌՈՒՑՎՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խորհրդային Միութեան բոլոր գյուղերում և քաղաքներում բանվորներ, աշխատավոր գյուղացիները, ծառայողները և

կարմիր բանակայիններն ընտրում են իրենց խորհուրդները, վորոնք տեղերում կառավարում են իշխանութիւնը. այդ խորհուրդները հավաքվում են շրջանային համագումարների. այդ համագումարներն ընտրում են շրջանային գողձկոմներ. այդ ձեով ընտրվում են գավառային, նահանգային և կենտրոնական գործկոմները:

Յուրաքանչյուր հանրապետութեան բարձրագույն որգանը Խորհուրդների համագումարն է. համագումարն ընտրում է Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտե, վորը մինչև մյուս համագումարն որենքներ է հաստատում, կարևոր հարցեր է լուծում, պետութիւնը կառավարելու համար Կենտգործկոմը ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդ է ընտրում (ժողկոմխորհ). ժողկոմխորհի յուրաքանչյուր անդամը — ժողովրդական կոմիսարը առանձին կոմիսարիատ է վարում — Լուսավորութեան, Առողջապահութեան, Հողագործութեան և այլն:

Յուրաքանչյուր տարի հավաքվում է նաև Համամիութենական Խորհուրդների համագումար՝ ամբողջ ԽՍՀՄ վերաբերող

խնդիրներ լուծելու համար: Այսպես է կառուցված խորհրդային իշխանութիւնը:

ՈՎ ԿԱՐՈՂ Ե ԸՆՏՐԵԼ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ

Բանվորները, գյուղացիները, կարմիր բանակայինները, ծառայողները մյուս բոլոր աշխատավորները կարող են պատգամավորներ ընտրել խորհուրդների համար. պատգամավոր կարող են ընտրել 18 տարեկանից բարձր տարիք ունեցողները: Ընտրութեան իրավունքից զրկվում են ներանք, ովքեր ոգտվում են ուրիշի աշխատանքով՝ շահույթ ստանալով — առևտրականները, տերտեքները և առհասարակ բոլոր հոգևորականները, վոստիկանները և ուրիշ սրանց նձանները:

ՊԱՏԱՆԻ ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՅԵՐԴՈՒՄ

Յես, ԽՍՀՄ պատանի պիոներն, իմ ընկերների առաջ տալիս եմ հանդիսավոր յերգում, փոր՝

1. Կանգնած կլինեմ բանվոր դասակարգի պալքարում, հանուն ամբողջ աշխարհի բանվորների ու գյուղացիների ազատագրման.

2. Ազնիվ ու անշեղ կկատարեմ Իլյիչի պատգամները, պիոներական օրենքներն ու սովորությունները:

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԲԱՆՆ ՈՒ ԼՈՁՈՒՆԳԸ

«Բանվոր դասակարգի ազատագրման պալքարին՝ պատրաստ»։ պատասխանը՝ «միշտ պատրաստ եմք»:

Հիմնական լոգունը՝ «փոխարինողներին փոխարինում եմք»:

ՊԱՏԱՆԻ ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ

1. Պիոները հաժառաբում է բանվոր դասակարգի գործին՝ Լենինի ավանդներին:

2. Պիոները կոմյերիտականի և կոմժունիտի կրտսեր չեղբայրն է ու ոգնականը:

3. Պիոներն ընկեր է ամբողջ աշխարհի պիոներներին և բանվորների ու գյուղացիների չեղբայրներին:

4. Պիոները կազմակերպում է իր շրջապատի յերեխաներին և նրանց հետ մասնակցում շրջապատի կյանքին: Պիոները բոլոր յերեխաներին օրինակ է:

5. Պիոները ձգտում է զիտության: Գիտությունը և կարելիությունն ուժ է բանվոր դասակարգի պալքարում:

ՍՈՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Պիոները պահպանում է իր և ուրիշների առողջությունը. նա տոկուն է և աշխույժ: Առավոտը վաղ վեր է կենում, խրնամքով լվացվում, մարզանք է անում:

2. Պիոներն իր և ուրիշի ժամանակը թանգ է գնահատում. իր գործն արագ և խնամքով է կատարում:

3. Պիոներն աշխատասեր է և համառ. նա կարող է բոլոր պայմաններում աշխատել և գտնել ամեն տեսակի դրություններից դուրս գալու յեղբը:

4. Պիոները հասարակական գույքին, գրքերին, հագուստին և արհեստանոցի պիտույքներին խնայողաբար է վերաբերվում:

5. Պիոները չի ծխում, չի հալհոյում:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿՆԵՐԻ ՍՈՎՈՐՈՒՅԹՆԵՐԸ

1. Հոկտեմբերիկը ոգնուսմ ե պիոններնրին, կոմյերիտականներին, կոմսունիստներին, բանվորներին և գյուղացուն:

2. Հոկտեմբերիկը ձգաուսմ և գառնալ պիոններ:

3 Հոկտեմբերիկը հետևուսմ ե իր մարմնի և հագուստի մաքրությանը:

ՊԻՈՆՆԵՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿՆԵՐԻ ԲԱՐԵՎԸ

1. Հաստատուում ե բարևի հետևյալ ձևը:
Աջ ձեռքի 5 մատը միացած բարձրացվում ե գլխից վեր:

5 մատը աշխարհի մասերն են, ուր շահագործվողներ կան և վորոնց ազատագրուման համար պիոններնրը պայքարում են:

Գլխից բարձր պահելը նշան ե, պրոլետարիատի շահերը բարձր են պիոններնրի անհատական շահերից:

ԻՆՉ ՊԵՏԲ Ե ԻՄԱՆԱԼ ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ԿՈԼԼԵԿՏԻՎԻ ԱՇԽԱՏԱՆԲՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԿՈԼԼԵԿՏԻՎԻ ՅԵՎ ՈՂԱԿԻ ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ

1. ԿՈԼԼԵԿՏԻՎԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Կոլլեկտիվի խորհուրդը կոլլեկտիվի ղեկավար մարմինն ե. ամեն շաբաթ գործնական ցուցմունքներ տալով ողակավարներին, ոգնում ե նրանց՝ նախապատրաստական աշխատանքներում: Խորհրդի հավաքույթները հրավիրվում են կոլլեկտիվի հավաքույթի նախորդակին: Կոլլեկտիվի խորհուրդը ղեկավարում ե կոլվարը. կոլվարը պետք ե աշխատի 2 ժամից վոչ ավելի:

2. ՈՂԱԿՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄԸ

Խորհրդի գլխավոր աշխատանքներից մեկն ե՝ ողակների առաջադրումները կազմելը:

Թե ինչպես ե կազմված այս կամ այն առաջադրումը, այդ կախված ե չուրաքանչյուր ողակի և ամբողջ կոլլեկտիվի աշխատանքից:

Վորպես որենք, պետք ե մտցնել.

1. Առաջադրումը արվում ե միայն ողակների միջոցով:

2. Առաջադրուածը տրվում է մեկ շաբաթով, չիլակետ ունենալով կողմնակալի աշխատանքի ծրագիրը:

3. Ամեն մի ողակի առաջադրման հիմքը հասարակական ոգտավետ աշխատանքները պիտի լինեն:

4. Առաջադրուածը չուրաքանչյուր պիտի ներկայացնէ համար հասկանալի և պարզ պետք և լինի:

5. Ամբողջ առաջադրուածը պիտի ներկայացնէ համար նետաքրքիր և գրավիչ կառուցվածք պետք և ունենա:

3. ՈՂԱԿՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔՈՒՅԹՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ամենից նպատակահարմար և ողակների հավաքույթները շաբաթական 2 անգամ գումարել, ամեն մի հավաքույթը 1 և կես—2 ժամից ավելի չպիտի տևի:

Առաջին հավաքույթում ողակն, ողակավարի ղեկավարութամբ, քննում և առաջադրուածը, թե ինչպես պետք և այդ առաջադրուածն արագ կերպով կատարել և ողակի համար՝ հեշտ ու հետաքրքրական: Այնուհետև, առաջադրուածն իրագործելու հա-

մար, այն բաժանվում և ողակի անդամների միջև, ժող մեկին անմասն չթողնելով, հաշվի առնելով ամեն մեկի ընդունակութունները և ուժերը:

Յերկրորդ՝ հավաքույթում ողակն ավարտում կամ լրացնում և հասարակական աշխատանքը, ավարտում և խոհերը, ընթերցումը, զրույցը և այլն, և քննում և, թե ինչպես և ողակը կատարել առաջադրուածը և նկարներ, գիտազրամմա, պլակատներ, մուլեր և այլն պատրաստել:

Ճամանակ առ ժամանակ ողակը պետք է հետաքրքրվի, թե ինչ են անում ողակի անդամները տանը:

Ողակի աշխատանքների հաջողութունը կախված է ողակավարից և աշխատանքի կազմակերպութունից:

4. ԿՈՂԼԵԿՏԻՎԻ ՀԱՎԱՔՈՒՅԹՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ամեն մի հավաքույթ պետք և ողակները աշխատանքների ստուգում լինի: Կողմնակալի հավաքույթի ժամանակ, ողակները պետք է ցույց տան շաբաթվա ընթացքում կատարած ամբողջ աշխատանքը: Կողմնակալի հավաքույթը հետևյալ ձևով պիտի լինի. կողմնակալի խոհեր (ժող սովորել են ողակները) 20—30 րոպե, կողմնակալի Ֆիդ. շաբ-

Տուններ—10-15 բուսակ, ողակհներին աշխատանքների արդյունքները և գնահատումը—20 բուսակ, չիրգեր—15 բուսակ, կոլլեկտիվի քննությանը գործերի քննություն—10-15 բուսակ, զբոսանքը—30 բուսակ: Կոլլեկտիվի հավաքույթը ղեկավարում և կոլլարը:

5. ԱՇԽԱՏԱՆԻ Ի ՆԱԾՎԱԹՈՒՄԸ

Աշխատանքների հաշվառման ձևերը.

1. Կոլլեկտիվի հավաքույթը:

2 Սորհրդի և կոլլեկտիվի հավաքույթների հաշվառումը կատարում և խորհրդի քարտուղարը՝ խորհրդի և կոլլեկտիվի հավաքույթների վորոշումները տեսարակում արձանագրելով:

3. Ողակների աշխատանքների հաշվառումը կատարվում և հուշատետրի միջոցով, վորանեղ ողակի բոլոր պիտանքները հերթով գրում են հավաքույթների մասին, նաև բոլոր պիտանքների զբաղան ու բացասական կողմերը:

4. Հաշվառման ցուցահանգեաների նշումները տրվում են կոլլեկտիվի կամ շրջանային պիտանքական տանը:

5. Հաշվետվութան չերեկոններ:

6. Պատի լրագրի միջոցով գանազան գիագրամաներ և պլակատներ նկարելով:

ՇԻԳՆ ԿՍԳՏՈՂԱՄ ԿԻՊՆԱ

ոլլարը վճարման -ուց տիմս մեկզմտի վիտեյ	
ոլլար վնմուց զյմսի մեկզյունի -սկմտչտտ մեկզակե	
միջակայքի հաշվարկ	մեկզյունի կաշի՝ մեկեյ
	միտտեղ Վյն -ուցե մյ մո մյտտ -սնի տվումսիմեյ
	տմստակիվեյ
	վնվեշոյ մեկտոյ
	քտիմտ զ չոյ վնիտմտմտտե ոլլմեդտտտոլշն
	քտի -մտ զ չոյ մեդտտոյ -շտ զտիտիտտտե
ոլլարը վճարման	
մտտտտե միվի վնվեյտեկտեյ	
մեդտտ մեկզեյտեկտե	
իվիտտոյ	
Ք զտիտ վնվեյ վնվեյտեկտե	

ՊԻՆԵՆԵՐԻ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Կապիտալիստները, Անգլիայի կառավարութեան գլխավորութեամբ, ցանկանում են պատերազմի մեջ քաշել Խորհուրդների աշխարհը: Խորհրդային լիբրի համար այս ծանր ժամանակին, պատերազմի վտանգի այս մոմենտին պիտոներենքը պետք է պատրաստ լինեն:

Յուրաքանչյուր պիտներ պետք է հետեւիլալը կատարելու պատրաստ լինի՝

1. Լինել դիսցիպլինար, ճշտապահ և կատարող. կատարիր այն բոլոր առաջադրութեանները, վոր տրվում է քեզ:

2. Լինել առաջինը՝ աշխատանքային գործունեւեյութեան մեջ—քաղաքում, գյուղում՝ գլուգատնտեսութեան բարձրացման մեջ, հայտնաբերել նախաձեռնութեան ամեն մի հասարակական գործում:

3. Ուշադրութեամբ կարդալ պիտներական թերթերն ու հանդեսները, աշխուրջ կերպով հետեւել մեր թշնամիների բոլոր գործողութեաններին, մեր թշնամիներին փորձերին, վորոնք նպատակ ունեն Խորհրդային Միութեանը պատերազմի մեջ քաշել:

4. Կոփել որպանիղմը, միշտ առողջ լինել:

5. Կարողանալ առաջին ոգնութեանը ցույց տալ դժբախտ դեպքերում:

6. Իմանալ շարք կանգնելը, տեղադրութեանը և նշանախոսութեանը:

7. Մասնակցել հրաձգային խմբակներին, խմանալ քիմիական պաշտպանութեան կանոնները, տարածել պլաներային գործը, զարկ տալ ռազիո-սիրողների գործունեւեյութեանը:

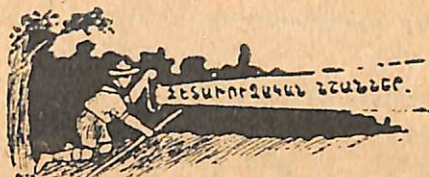
8. Ուշադրութեան դարձնել, սիրել և հոգ տանել Կարմիր բանակին:

9. Ուժեղ կապ պահպանել ամբողջ աշխարհի պատանի պիտներներին հետ:

ՄՈՐԶԵՅԻ ԱՅԻՈՒԲԵՆԸ

h	m	—
h	n	—
u	n	—
ղ, Խ	2	—
w	ն	—
m	Կ, Բ	—
ժ	Ջ, Ջ	—
զ	ղ, թ	—
ճ, յ	ր, փ	—
h	ղ	—
բ, ո	կ	—
լ	ը	—
ս	ծ	—
ֆ	ճ, ց	—
1	6	—
2	7	—
3	8	—
4	9	—
5	0	—

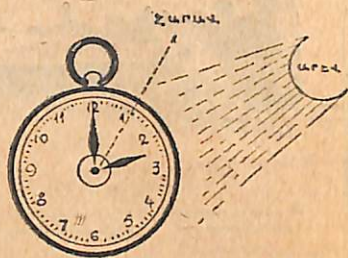
Տառանխալ Բառանխալ -----

- I → Տե՛ր գնացի՛ք այսուղղորթյամբ
 II → Տե՛ր ձուգեցի՛ք այս կողմ
 III → Տե՛ր վերադարձա՛ք
 IV → // այս Գանապոհիոյ շղթա
 V → ⊙ այստեղ ջուր կա
 VI → ⊙ ⊙ այս ջուրը հարեւիք իմե՛կ
 VII → ⊙ // այս ջուրը չի գարեւի իմե՛կ
 VIII → ∨ III միտա՛ռե՛ք այ կողմե՛ք
 IX → III ∨ միտա՛ռե՛ք ջրի կողմե՛ք
 X → ∨ □ գյուղե՛ք այ կողմե՛ք
 XI → □ ∨ գյուղե՛ք ջրի կողմե՛ք
 XII → ∨ ∨ Բանա՛կե՛ք այ կողմե՛ք
 XIII → ∨ ∨ Բանա՛կե՛ք ջրի կողմե՛ք
 XIV → ∨ → այնպե՛ղ վրանե՛ք կա
 XV → ∨ → յե՛ն գտանե՛ք ՏԿԷ յե՛ն
 XVI → ⊠ → X քա՛նք է Արա նահա՛նց կա

**ԻՆՉՊԵՍ ՎՈՐՈՇԵԼ ԱՇԻԱՐՉԻ ԿՈՂՄԵՐԸ
ԺԱՄԱՅՈՒՅՅՈՎ**

Ժամը ցույց տվող սլաքն ուղղում էք արևի կողմը: 12-ի և ժամ ցույց տվող սլաքի միջին ուղղությունը հարավային կողմըն է նշում:

ԱՍՏՂԵՐՈՎ

Կարելի է վորոշել Մեծ և Փոքր Արջերի համաստեղությունն ներով:

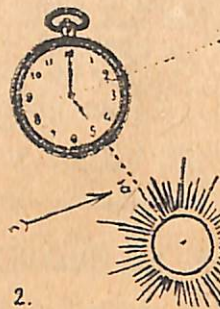
Մոտավորապես մի ուղիղ գիծ էք անց-

կացնում Մեծ Արջի ծայրերին գանձվող յեր-

կու աստղերի վրայով: Այդ գծի վրա կը հանդիպեն աստղեր, վորոնցից առաջինը լուսավոր, փայլուն աստղ կլինի, վորը և հյուսիսային կողմը կնշի:

ՅԵՐԵԿԸ ԱՐԵՎԻ ՄԻՋՈՅՈՎ

Պրա համար պետք է գիտենալ ու հի-

ել, վոր արևն առ ժամը 6-ին արևելքում լինում, ժամը 12-ին՝ հարավում, իսկ չեքրեկոյան ժամը 6-ին՝ արևմուտքում:

ԱՆՏԱՌՈՒՄ

Անտառում մամուռն աճում է հյուսիս-

յին կողմի ծառերի վրա ու վերջիններիս հարավային կողմի ճյուղերի վրա ավելի զարգացած և, առատ և ու տերևներով հարուստ:

ԳԻՇՆԵՐԸ

Գիշերն աշխարհի կողմերը գտնել կարելի չե նախ՝ Հարդագողի ճանապարհով, վորը հյուսիսից ձգվում և հարավ և չերկրորդ՝ այն լուսավոր աստղի միջոցով, վորը միշտ հյուսիսային կողմն և գտնվում:

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ՊԱՏԿՈՐՆԵՐԸ

Պիոներական բոլոր հանդեսներն ու թերթերն ունեն իրենց պատանի թղթակիցները—պատկորները: Թղթակից կոչվում և նա, ով գրում և թերթում կամ հանդեսում, շրջապատողների կյանքից, զանազան կազմակերպությունների մասին և այլն: Պատանի թղթակիցներն իրենց թերթերում և հանդեսներում պետք և նկարագրեն պիոներական կառավարչության չափը, աշ-

խատանքները, գյուղի և քաղաքի պիոներների, գյուրոցի, ընտանիքի անապատանների և այլ խնդիրների մասին:

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՊԱՏԿՈՐՆԵՐԻՆ

1. Հետևիք կուլեկտիվի կյանքին և հետաքրքրվիր նրա աշխատանքներով, նույնպես և շրջապատող չերեխաների կյանքով. բոլոր հետաքրքիր բաների մասին գրելը խմբագրությանը:

2. Յեզվիր ճշտապահ, չկրք վորեև հետաքրքիր բան նկատես, անմիջապես նշանակիր քու հուշատետրում և գրիր թերթին կամ հանդիսին: Ուշացած նյութը կորչում և՛ առանց սգուտ տալու:

3. Գրիր միայն այն, ինչ վոր ինքդ տեսել ես, ուրիշների ասածը լավ ստուգիր:

4. Գրիր կենդանի, կարճ, բովանդակալից ու պարզ:

5. Սովորիր գրել հետևիք խմբագրության արած ուղղումներին, մի ընկճվիր և մի հուսահատվիր, չեթե նյութերիցդ մեկը չընդունեցին, գրիր մի ուրիշը:

6. Մի ծածկիր կոլլեկտիվի աշխատանքների պակասավոր կողմերը: Սխալները քննելով մենք սովորում ու զգուշանում ենք:

7. Թանաքով գրիր, մաքուր, հասկանալի, թերթի մի լեռնի վրա չմոռանաս գրել ազգանունդ ու հասցեդ:

8. Աշխատիր թերթին կամ հանդիսին մասնակից դարձնել մյուս չեքխաներին ևս. չմոռանաս կոլլեկտիվի պատի լրագրերը — ուժեղացրու աչն:

9. Ամեն կերպ աշխատիր տարածել «Պրոներ» հանդեսը և «Ավանգարդ»-ը:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԿԱՊ ՊԱՀՊԱՆԵԼ ԱՐՏԱ- ՍԱՀՄԱՆԻ ՊՐՈՆԵՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Հայաստանի պիոներական կազմակերպությունը կցված և Սպանիայի պիոներական կազմակերպությունը. յուրաքանչյուր կոլլեկտիվ, ողակ կարող և կապ պահել այնտեղի պիոներական վորեկ կոլլեկտիվի հետ. կապի ձևերն են՝

ա) նամակագրություն.

բ) շեֆություն վորեկ կոլլեկտիվի վրա.

գ) Ինտերնացիոնալ սնդակավճարի մուծումը.

դ) Նրանց ոգտին փողով չեքեկույթ կազմակերպելը և աչն:

Կապ կարելի չե ստեղծել պիոներական կենտրոնական կարխնետի միջոցով (Յերեվան, Արովյան փող. № 10):

ԿԱՆՈՆԵՆԵՐ ԿԱՊԻ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

1. **Հիշիր**, վոր ինտերնացիոնալ կապի խնդիրներն են.

ա) ձեր կոլլեկտիվի աշխատանքի փորձին՝ արտասահմանի կոմ. պատանեկական խմբերին հաղորդակից դարձնելը.

բ) Բուրժուական դպրոցներում, խորհրդային իշխանության մասին չեկած սուտ լուրերի պարզաբանումը:

2. Մի անգամից ամեն ինչի մասին մի գրե՛ք. դասավորեցե՛ք մի հարցը մյուսի չետեղի և մանրամասն ու մտածված գրեցե՛ք:

3. **Գրեցե՛ք** ինքներդ և հաստատեցե՛ք նամակը կոլլեկտիվի ընդհանուր հաժարույթում. նամակ գրելուն մասնակից արե՛ք յուր ողակներին:

4. Առաջից նամակի հետ ուղարկեցե՞ք ձեր կոլլեկտիվի պատմութիւնը:

5. Փոքրիկ զեւագրամով կամ նկարի միջոցով արտասահմանի պիտներներին ցույց տվե՞ք ձեր կոլլեկտիվի աճումը, ակտիվութիւնը և կազմ. կառուցվածքը:

6. Գրեցե՞ք ձեր կոլլեկտիվի, ավելի ժամանակաշրջանի կոնկրետ խնդիրների մասին, ձմեռային, ամառային աշխատանքների մասին և այլն:

7. Գրեցե՞ք մանրամասն՝ լագերային կամպանիայի մասին, ձեր կատարած աշխատանքը հրատարակներում, երսկուրսիայում, գյուղում և այլն:

8. Գրեցե՞ք խորհրդային դպրոցի, մանկաների, ֆորպոստի, աշակերտական ինքնավարութեան, պատի թերթի, դպրոցական խմբակների, անկազմակերպ չեռիտաների ու պատանիների մեջ կատարած աշխատանքի մասին և այլն:

9. Գրեցե՞ք պիտներների և մեծ ընկերների փոխհարաբերութիւնների մասին:

ա) կոլլեկտիվում՝ կողմարի և կոմյերիտականների հետ.

բ) կուս. բջիջի անդամների հետ.

գ) դպրոցում՝ ուսուցիչների հետ.

դ) այլ հիմնարկներում՝ խորհրդային չեռկրի քաղաքացիների հետ և այլն:

10. Գրեցե՞ք մանրամասն հոկտեմբերիկների խմբակի աշխատանքների մասին, պատմեցե՞ք, թե ինչպես են նրանք մասնակցում կոլլեկտիվի ընդհանուր աշխատանքներին:

11. Կցեցե՞ք նամակին՝ հնարավորութեան սահմաններում կոլլեկտիվի լավ թերթը, հուշատետրը, նկարներ ձեր կոլլեկտիվի կյանքից և այլն:

12. Ամեց նամակի հետ գրեցե՞ք ձեր մանրամասն հասցեն:

13. Գրեցե՞ք նամակներ միայն Սպանիայի պիտներներին, վորովհետև այդտեղի պիտներներն են կցված Հայաստանի պիտներական կազմակերպութեանը:

14. Ուղարկեցե՞ք նամակները միմիայն Պիտներական Կենտրոնական Կարիներտի միջոցով Յերևան, Արուլյան փող. № 10. այստեղից դուք սպանական վորոշ կոլլեկտիվի հասցե կտանաք, վորի հետ և կապ կհաստատեք:

15. **Էթեցեք**, վոր արտասահմանից ստացած նամակը պետք է ոգտագործել. քննեցեք այդ նամակն ընդհանուր հավաքույթում, գրեցեք պատի թերթում, պատճենն ուղարկեցեք «Պիոներ» ամսագրի խմբագրութեանը. պատմեցեք ստացած նամակի մասին **ԼԿՅՆՄ** բջիջին, ձեր ընտաքին, դպրոցին, անկաղմակերպներին և այլն:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԲ Ե ԱՇԽԱՏԻ ՊԻՈՆԵՐԸ

ՊԻՈՆԵՐՆ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ

1. Պիոներն որինակ է բոլորի համար— և՛ դպրոցում, և՛ փողոցում, և՛ ընտանիքում: Պիոներն ընտանիքում կոմյերիտմիութեան և կուսակցութեան հեղափոխական ազդեցութեան հաղորդիչն է:

2. Կուլիկտիվից տուն վերադառնալով, պիոները պետք է հիշի, վոր պարտավոր է պիոներական աշխատանք կատարել: Ընտանիքում հարկավոր է թեթևացնել մոր աշխատանքը— ջուր բերել, վառարան վառել, փայտ կտտրել և այլն:

3. Առաջինը չիղիր մաքրութեուն պահպանելու գործում. ձեռքերդ՝ ուտելուց առաջ՝ լվա. հետևիք վորպեսզի փոքր յեղբայրներդ ու քույրերդ ևս անեն այդ պայքարի փոշու և կեղտոտութեան դեմ, կարգի բեր ձեր տան շրջապատը:

4. Յեթե ընտանիքում վորևե մեկը հիվանդանում է, աշխատիր բժիշկ հրավիրել:

5. Ազատիր մորդ՝ փոքրիկ չերեսասերին

հակելուց. հակիր ինքդ. չերեխաներին հետդ
ակումբ տար:

6. Հին պատկերները փոխադրելիք նո-
րերով, — հեղափոխական նկարներով. աշ-
խատիր տանը պիտներական անկյուն պատ-
րաստել:

7. Նախապատրաստիր ձեր ընտանիքը
հեղափոխական տոներին. նախքան տոնը
մաքրիր հագուստդ, զարդարիր սենյակը
կարմիր գուլջնով, հեղափոխական տոնական
տրամադրություն ստեղծիր ընտանիքում:

8. Հաղորդիր հորդ և մորդ բոլոր նոր
լուրերը, վոր իմացել ես կոլլեկտիվում—
գրքից և թերթից. պնդիր, վոր ծնողներդ
բաժանորդագրվեն թերթերին:

9. Ընտանիքի մեծերին հետք ակումբ
տար կամ կարմիր անկյուն, գրադարան,
չեթե կան, իսկ անգրագետներին՝ անգրա-
գիտության լիկկայան:

ՊԻՈՆԵՐԸ ԴՊՐՈՅՈՒՄ

Ամեն մի դպրոցի պիտներ-աշակերտները
կենտրոնանում են Ֆորպոստում: Ֆորպոստը
կամ պիտներական կորիզը դպրոցում միաց-

նում և բոլոր պիտներներին և իր պրեզի-
դիումի մեջոցով գպրոցում կատարում և
պիտներական կազմակերպության կողմից
իրեն առաջադրված խնդիրները:

Աշակերտական ժողովներ հրավիրել,
տոների կամպանիաներ անցկացնել, խմ-
բակներ կազմակերպել, պատրաստել դա-
նազան անկյուններ դպրոցի ակումբում,
ոգնել ԼԳՅԵՄ բջիջին, աշակերտներին մաս-
նակից դարձնել Ֆորպոստի աշխատանքնե-
րին, անա Ֆորպոստի անելիքները դպրո-
ցում:

Բացի այս բոլորից, յուրաքանչյուր պիտ-
ներ ունի իր առանձին պարտականություն-
ները, ինչպես որինակ՝ ամեն մի պիտներից
որինակելի աշակերտ պետք է լինի, դասե-
րը ճիշտ և ժամանակին պիտի պատրաս-
տի, կարգապահության հետևի, ոգնի ու-
սուցչին իր աշխատանքներում, դպրոցա-
կան պիտույթները, նստարաններ, գրա-
տախտակը խնամքով պահպանի և այլն,
անհատորեն բացատրի աշակերտներին պիտ-
ներական կազմակերպության նպատակ-
ները, նրանց ծանոթացնի ողակի և կու-
լեկտիվի աշխատանքներին և այլն:

Պիտոները պետք է կատարի Լենինի պատգամը՝ սովորիր, սովորիր, սովորիր:

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Վորպեսզի մեր սոցիալիստական շինարարությունն արագ թափով առաջ ընթանա, անհրաժեշտ է ուժեղացնել գյուղի և քաղաքի կապը: Այդ տեսակետից, պիտոներների անելիքն է ուժեղացնել բանվորների և գյուղացիների մերձեցումը:

Քաղաքի պիտոներական կոլեկտիվները պետք է ոգնեն գյուղի կոլեկտիվներին, նրանց գրքեր, թերթեր ուղարկելով: Հարկավոր է գրավոր կապ ստեղծել գյուղի կոլեկտիվի հետ, նրանց գրենական պատույթներ ուղարկել:

Ամառն էքսկուրսիա կազմակերպել, միացյալ հավաքույթներ կազմակերպել, կարգի բերել գյուղի խրճիթ-ընթերցարանը, ոգնել գյուղացիներին դաշտալին աշխատանքներում:

Գրագետ պիտոները պետք է բարձրաձայն ընթերցանութուն կազմակերպի, բա-

ցատրի գյուղացիներին խորհրդային լռեսանության որենքները, մեր կազմակերպության նպատակները և այլն:

Գյուղի պիտոներն էլ իրենց հերթին կապ պետք է ստեղծեն քաղաքի պիտոներների հետ: Պետք է ոգնեն գյուղի կոմյուրիտմիության և կուսակցության բջիջներին, մեծ ընկերների հետ պայքարեն կուլակների դեմ, սակայն այդ կոլիլը հայհոյելով ու ծաղրելով չպետք է լինի:

Գյուղացիներին պետք է բացատրել բընության չերևույթները (անձրևը, ձյունը, կարկուտը և այլն): Պիտոներները գյուղում ակտիվ մասնակցություն պետք է ցուցաբերեն գյուղի զարոցի շինարարության ապարիզում:

Գյուղի զարոցում պիտոներն ամենաակտիվ աշակերտը և ուսուցչի առաջին ոգնականն է:

ՊԻՈՆԵՐԸ ՅԵՎ ԱՆԿԱԶՄԱԿԵՐՊ ՈՒ ԱՆԱ-
ՊԱՍՏԱՆ ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԸ

1. Պիտոներն որինակ է բոլոր յերեխաներին. պիտոները գրավում է բոլոր չերե-

խաներին իր խաղին, աշխատանքին, կող-
լեկտիվի հավաքույթին:

2. Մի մոռանա անկազմակերպ լերե-
խաներին. նրանք դեռևս այնպես գիտակից
չեն, ինչպես դու չես, մի ոտարացնի նը-
րանց. շուտ-շուտ հավաքիր անկազմակերպ
լերեխաներին:

3. Անկազմակերպ լերեխաների հետ խա-
ղա ու այն խաղերը, վոր սովորել ես կոլ-
լեկտիվում, պիտոներական լերգեր, սովորեց-
րու նրանց. աշխատիր վայելել նրանց
վստահութունը:

4. Պատմիր նրանց ձեր կոլլեկտիվի մա-
սին. բացատրիր պիտոներների որենքները և
սովորութունները. աշխատիր ներգրավել
նրանց պիտոներական աշխատանքների մեջ:

5. Մասնակից դարձրու նրանց անցկաց-
վող կամպանիաներին և տոներին:

6. Պիտներն անապաստաններին մաս-
նակից ե անում արհեստանոցների աշխա-
տանքներին:

7. Պիտներներն ուսումնասիրում են անա-
պաստանների կյանքը և կենցաղը. պիտ-
ներների նյութական ոգնութունն այն ե,

վոր մասնակցում են «ոգնության կամպա-
նիաներին», վճարովի ներկայացում են
կազմակերպում անապաստանների ոգտին,
ազիտացիա չեն անում հասակավորների
մեջ՝ «Անապաստան Յերեխաների Բարե-
կամեների» բջիջում ընդունվելու համար:

Անապաստանների մեջ աշխատելու հա-
մար, կոլլեկտիվները կապ են հաստատում
այնպիսի վայրերի հետ, վորտեղ կենտրո-
նացած են անապաստան լերեխաները, ո-
րինակ՝ ճաշարանները, գիշերօթիկ հիմ-
նարկները և այլն:

Անապաստանների մեջ աշխատելը պիտ-
ներների գլխավոր աշխատանքներից մեկն
ե—և այդ կլինի Լենինի պատգամներից մե-
կի իրագործումը:

Այդ աշխատանքների վերջնական նպա-
տակն ե—անապաստաններին պիտոներակա-
ն կոլլեկտիվի մեջ գրավել:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԼՐԱԳԻՐ ԿԱՐԴԱԼ

1. Քո պատրաստականության համա-
պատասխան թերթ ընտրիր.

2. Հեշտ, քեզ հասկանալի թերթից հետըզհետե «Սորհրդային Հայաստան»-ին անցիր:

«Ավանգարդ»,

«Պիոներ» ամսագիր,

„Пионерск. Правда“,

«Մաճկալ»,

«Սորհրդ. Հայաստան»

3. Թերթն ամեն որ կարդա.

4. Կարդալուց առաջ ծանոթացիր թերթին, կարդա հոդվածների վերնագրերը:

5. Քեզ ամենից ավելի հետաքրքրող և անհրաժեշտ նյութերից սկսիր կարդալ—

Պիոներական բաժին

Կոմյերիտմիության կյանքը,

Միջազգային դրուժյուն,

Սորհրդային Միություն:

6. Անպայման կարդա հեռագրերը և խոշոր խնդիրների շուրջը յեղած հոդվածները:

7. Մշտական հետևիր թե ՍՍՀՄ և թե արտասահմանյան պիոներական կազմակեր-

պության շուրջը յեղած հոդվածներին:

8. Կարդալու ժամանակ աշխատիր ողտըվել թե քարտեղով, թե բառարանով:

9. Թերթը կարդա ձեր ընտանիքում, ընկերներիդ հետ՝ դպրոցում:

ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Շատ պիոներներ, աշակերտներ կան, վորոնք բավարար չափով չեն հասկացել գեռ գիրք կարդալու ոգուտան ու կարևորությունը: Ամեն մի պիոների պարտականությունը պետք է լինի ապացուցել աշակերտներին և իր մյուս ընկերներին, վոր գիրքը մարդու ամենալավ ընկերն է: Այն գիտությունը, վոր նա ստանում է գրքից, կյանքում և աշխատանքներում ոգնում է նրան:

ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՄԻ ՔԱՆԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1. Շատ ու շատ գրքեր կան, բոլորը չես կարող կարդալ, ընտրիր յեղած գրքերից լավերը. այդ մասին խորհուրդներ հարցրու կովարից, ուսուցչից:

2. Հետևի՛ր կարգացածիդ վոչ թե քանակին, այլ վորակին: Մտածված, ուշադիր կարգացած մեկ գիրքը — արագ, շտապ կարգացած 100 գիրք արժի:

3. Մի կարգա այնքան, վոր ուղեղդ հոգնի. հոգնածութունն ազդում է քո առողջության վրա և պակասեցնում կարգացածի ոգտավետութիւնը:

4. Աշխատիր բարձրաձայն ու դանդաղ կարգալ:

5. Կարդալու ժամանակ քեզ մոտ մատիտ և թուղթ ունեցիր: Քեզ հետաքրքրող կարևոր մտքերն արտադրիր:

6. Յերբ դժվար էս կենտրոնանում՝ մի կարգա:

7. Աղմուկի և խոսակցության մեջ մի կարգա:

8. Որական թեկուզ մեկ ժամ, բայց ամեն որ կարգա:

9. Միաժամանակ մի քանի գիրք մի կարգա:

10. Թերթեր ու հանդեսներ ել կարգա: Գիտակից պիտները տեղյակ պետք է լինի ընթացիկ կյանքին:

11. Պառկած չկարդաս, այդպես կարդալը վնասում է քո աչքերին, տեսողությանը:

12. Կարդալու ժամանակ այնպես արա, վոր լույսը ձախ կողմից ընկնի:

13. Անբավարար լույսի տակ չկարդաս:

14. Չկարդաս չերբ աչքերդ հոգնած են:

15. Ուտելուց անմիջապես հետո մի կարգա:

ԺՈՂՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

Ժողովը կարելի չէ — գումարել այն ժամանակ, յերբ ներկա չէ գտնվում ժողովականների կեսից վոչ պակաս մասը: Յեթե ժողովի համար չեկողների թիվը նորմալից պակաս է, ժողովը հետաձգվում է մի ուրիշ որ և այս գեպքում արդեն ժողովն որինական է համարվում՝ անկախ ներկա յեղողների թվից: Ժողովը բաց է անում նա, ով հրավիրել է և առաջարկում է նախագահն ու քարտուղար ընտրել:

ԺՈՂՈՎԸ ՎԱՐԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Նախագահն ընտրվելուց հետո, ընդուն-

վում ե որակարգը, այսինքն՝ մի շարք հարցեր, վորոնք պետք է քննութեան առնվեն: Սկզբում դրվում են զլիսավոր հարցերը, իսկ համեմատաբար չերկրորդական, փոքր հարցերը՝ վերջը: Որակարգի ամեն մի հարցի մասին հանդես է գալիս մի ընկեր և հարկ չեղած բացատրութիւնը տալիս (գեկուցում) վորից հետո բացվում է վիճաբանութիւն (ըստ ելութեան խոսել) այդ հարցի շուրջը: Խոսել ցանկացողները թույլտվութիւն են խնդրում նախագահից: Նախագահը հերթով նրանց ցուցակագրում է և կարգով ձայն է տալիս խոսելու. չերբ բոլորը խոսում են, նախագահը ձայն է տալիս առաջի խոսողին (գեկուցողին) իր վերջին խոսքն ասելու համար: Դրանից հետո այդ հարցի շուրջն առաջարկներ են լինում: Բոլոր առաջարկները նախագահը քվեարկում է՝ «ով համաձայն է այս առաջարկին, թող ձեռքը բարձրացնի», «ով դեմ է, ձեռքը բարձրացնի»: Քարտուղարն արձանագրում է դիցուք, 27—թեր (կողմնակից) 9—դեմ. չեթե ժողովն ընտրութիւններ պետք է կատարի, նախագահն ասում է՝ «թեկնա-

ծուներ առաջարկեցեք». բոլոր անունները գրում է և հետո հերթով քվեարկում: Այն ընկերները, վորոնք շատ ձայն են ստանում, նրանք են ընտրվում: Յերբ վոր որակարգի բոլոր հարցերի շուրջը վորոշումներ են ընդունվում և այլևս հարցեր չկան, նախագահը հայտարարում է՝ «ժողովը հայտարարում էմ փակված», վորից հետո բոլորը ցրվում են:

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Նախագահը ղեկավարում է ժողովի աշխատանքները: Նա հետևում է ժողովի ընդհանուր կարգին, հերթով ձայն է տալիս ցուցակում զրվածներին: Չի թույլ տալիս ազմկել և խանգարել ժողովը. կարգը խանգարողներին խնդրում է, վոր լուռ մնան, հակառակ դեպքում՝ դուրս գալ ժողովից: Նախագահն իրավունք ունի զգուշացնել այն ընկերներին, վորոնք շեղվում են հարցից ու չեն խոսում բուն խնդրի շուրջը:

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ՈՒՆՆԵՐԸ

Քարտուղարը լսում է և արձանագրու-
թյուն կազմում:

Արձանագրությունը գրվում է այսպես՝

Արձանագրություն N

... թիվ ... ժողովի
մասնակցում ... ամիս ... տարի
բացակա է ելին՝

- 1. Արակարգը՝
- 2.
- 3.

Երեսմասն
Քարտուղար՝

Լ ս ե ց ի ն	Վորոշեցին
1.	
2.	
3.	

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՄ ԱՐՏԱՀԱՅՑ-
ՎՈՂԻՆ

1. Յերբեք մի խոսիլ այն բանի մասին,
ինչ վոր ինքդ չես հասկանում:
2. Ուրիշի ասածը մի կրկնիլ:
3. Կարճ խոսիլ, և «Ծուր մի ձե՛ծիլ»:
4. Մի խանգարիլ ընկերոջդ, յերբ նա
արտահայտվում է:
5. Դանդաղ խոսիլ և բառերն արտա-
սանիլ պարզ: Հիշիլ, վոր դու խամ ես ամ-
բողջ ժողովի համար:
6. Ժողովում քեզ հետաքրքրող հարցերը
զրիլ, այդ քեզ պետք կգա:

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԵՔՍԿՈՒՐՄԻՍ, ՅԵՎ ԶԻՈ-
ՍԱՆԲ ԳՆԱՅՈՂՆԵՐԻՆ

1. Վերցրու քեզ հետ միայն անհրաժեշտ
իլերը: Ավելորդ իրերով մի ծանրաբեռնիլ
քեզ:
2. Մի մոռանա վերցնել այն բոլոր ի-
րերը, վոր պատվիրել է քո ղեկավարը:
3. Խոնավ հագուստում մի մնա:
4. Եքսկուրսիայի կամ զբոսանքի ժա-
մանակ շատ ջուր մի խմիլ:
5. Եքսկուրսիայի կամ զբոսանքի ժա-
մանակ հարկավոր չի շուտ-շուտ հանգստա-
նալ: Այդ ավելի հոգնեցնում է:

6. Հանգստանալու ժամանակ պետք է նստես այնպես, վոր վոտքերդ բարձր լինեն (ծառին, քարին, դարպասին հենած):

7. Ճանապարհին ուշադրութեամբ գնա:

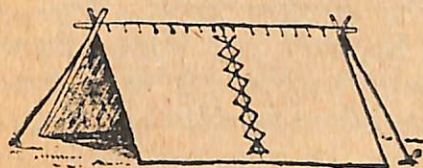
8. Մեկ ժամուժ պետք է գնալ 4 վերստից վոչ ավել:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ՎԵՐՅՆԻ ԱՄԵՆ ՄԻ ՊԻՈՆԵՐ ԼԱԳԵՐ ԳՆԱԼԻՍ

1. Սպիտակեղեն—2 զույգ:
2. Յերեսսրբիչ—2 հատ:
3. Փոքրիկ բարձ—1 հատ:
4. Սափան—1 հատ:
5. Վերմակ (աղջալ)—1 հատ:
6. Վերնազգեստ—2 հատ:
7. Վերարկու—1 հատ:
8. Վոտնամաններ և նասկիներ:
9. Թաշկինակ—2 հատ:
10. Զրաման և ափսե:
11. Գդալ, պատառաքաղ և դանակ:
12. Սապոն ձեռքի, լվացքի:
13. Ատամի փոշի և խոզանակ:
14. Սանր (աղջիկներին):
15. Ասեղ և թել:
16. Մատրաս (մեշոկ):
17. Ծոցի տետր:
18. Մատիտ:
19. Ճամբորդական պայուսակ:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՎՐԱՆ ՊԱՏՐԱՍԵՆԼ

Վրան խփելու տեղը մաքրելուց հետո պետք է պատրաստեք վրանի փայտերը: Փայտերը հետևյալ կերպ պետք է պատրաստել—պետք է վերցնել յերկու փայտ և ծալրերը

կապել միմյանց. այդպիսի փայտեր պետք է պատրաստել յերկու զույգ, հետո այդ փայտերի ծալրերը խրուժ եք գետնինմեջ և դրանց վրա մեկ յերկար փայտ դնում այս ձևով:

Հետո չորս աղյալ կամ առանձին պատ-
րաստված շորեր միմյանց կարելով՝ գցում
եք վրանի փայտերի վրա, այնպես, ինչպես
նկարն է ցույց տալիս: Աղյալի վերին մա-
սը՝ կարված թոկերի շարունակութունը,
դուք ամրացնում եք գետնին խփած ցի-
ցերին. թոկերը պինդ են քաշվում, վոր-
պեսզի վրանը չկախվի, այլ ուղիղ և պինդ
մնա: Ցցերը պետք է թեք խփել, վորպեսզի
չպոկվեն, ահա այս ձևով—

Վրանը պատրաստելուց հետո, դուք
փորում եք վրանի չորս կողմը, վորպեսզի
պաշտպանված լինեք անձրևից և այդ փո-
րած հողը լցնում եք փեշերի տակը:

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԵԶՈՒՄ

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՄՇԱԿԵԼ ՀՈՂԸ

Հողը մշակելու համար ամենից առաջ
պետք է ձեռք բերել բահ, փոցխ, ցնցուղ,
փոքր գոգավոր թիակ:

Յերկրորդ աշխատանքը պետք է լինի
հողը քարերից մաքրել, պարարտացնել և
փափկացնել. պարարտացնելու համար ա-
մենից լավ է գործածել տավաշի աղբը.
հարկավոր է աղբը հավասար կերպով շող
տալ հողի յերեսը: Յեթև հողամասը մեծ է
և շատ պինդ, ցանկալի չի վարել, իսկ յեթև
փոքր է և փափուկ, պետք է բահով քան-
դել: Հողը փափկացնելու համար հետևյալ
ձեռով պետք է փորել—բահը մինչև բուկը
պետք է խրել հողի մեջ, հանել մի կտոր,
հողը և շրջել այնպես, վոր յերեսի մասն
ընկնի տակը, իսկ տակի մասը՝ հողի յերե-
սը: Շրջած հողը բահի սուր կողքերով պետք
է կտրատել, փշրել: Հողն աղբելուց է քան-
դելուց հետո պետք է փոցխով հավասարեց-

նել և հավաքել կոշտերն ու բույսերի արմատները:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՋՐԵԼ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՅԸ

Յանաձ մարգերը, մինչև ծիւղը և առաջին տերևների չերևալը, պետք է խոնավ պահել: Յեթե հնարավոր չէ ջրել, կարելի չէ մարգերի չերեսը խսիրով կամ չոր տերևներով ծածկել, վոր ծիւղուց հետո պետք է զգուշութեամբ վերցնել: Արև ժամանակ ընդհանրապես չեն ջրում, վորովհետև ջրի մի մասն առանց ոգուտ տալու գոլորշիանում է, պետք է ջրել չերեկոյան, արևը մայր մտնելուց հետո: Այդ դեպքում ջուրն ամբողջ գիշերը մնում է հողի մեջ և ավելի խորը ձգվում: Լավ է ջրել առվի կամ անձրևի ջրով:

ՊՈՄԻՆՈՐ

Պամիդորն այն ժամանակ են ցանում, յերբ որերն սկսում են տաքանալ: Շուտ հասնող պամիդոր ունենալու համար պետք է սերմերը ջերմոցի մեջ ցանել և հետո

տեղավորել մարգերում: Յեթե հնարավոր չէ ջերմոց պատրաստել, այն ժամանակ սրմերը պետք է մարգերում ցանել: Սերմերը վորպեսզի չմրսեն, գիշերները պետք է մարգերը խսիրներով ծածկել: Խոնավ հողի մեջ պամիդորի սերմերն սկսում են

Մարգը ծածկված է խսիրով.

ծիւղ 7-8 որից հետո: Ծլած բույսի սկզբնական խնամքն այն է, վոր պետք է հողը փափկացնել, քարերը մաքրել և վոր զբլխավորն է, քաղհան անել: Այդ աշխատանքները մեծ զգուշութեամբ են պահանջում, հակառակ դեպքում դուք կարող եք վնասել նոր ծլած բույսերը: Յերբ պամիդորը կճյուղավորվի, պետք է ավելորդ ճյուղերը

կտրել և մի քանի ծաղիկ թողնել: Պոմիդորի ցողունները քամիներից պաշտպանելու համար, պետք է ցողունների մոտ փայտե նեցուկներ խփել:

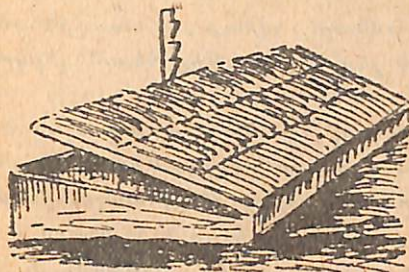
Գ Ա Չ Ա Ր

Գազարը ցրտին դիմանում է, դրա համար կարելի չէ ցանել վաղ գարնանը: Գըլ-խավոր խնամքն այն է, վոր պետք է վընասակար խոտերը, մանավանդ սկզբնական շրջանում, շուտ-շուտ պոկել, հակառակ դեպքում մատաղ բույսը կարող է խեղդվել: Այս արմատապտուղը կարելի չէ ստանալ դանազան հողերում:

Կ Ա Ղ Ա Մ Բ

Կաղամբի շիթիլ ստանալու համար սերմերը պետք է պահել ջերմանոցում. կաղամբը խոնավություն է սիրում, իսկ չեթե հողը շատ խոնավ է, պետք է բարձր մարգերում ցանել: Շիթիլները պետք է տնկել իրարից կես արշին հեռավորության վրա: Տնկելու համար պետք է փոքրիկ թիակով

հողը քանդել և շիթիլը մինչև առաջին տերևները

զգուշու-
թյամբ
իջնցնել
պատ-
րաստ-
ված փո-
սի մեջ:

Ջերմոց

ձածկել այնպես, վոր սեղմված լինի, ար-

Հողը
պետք է

Այսպես պետք է տնկել շիթիլը

մատների մոտ դատարկ տարածություն չը

մնա: Տնկելուց հետո հարկավոր է շիթիլ-ները ջրել: Յեթե բույսը բարձրանա 14—17 սանտիմետր, պետք է առաջին բուկը տալ, իսկ յերեք շաբաթից հետո՝ չերկրորդ բուկը:

Բուկը տալ՝ նշանակում է բույսը ծածկել հողով և դուրս թողնել միայն մի քանի ճյուղ՝ իր տերևներով: Բուկ տալու շնորհիվ բույսը հաստատուն, կալուն է լինում և արմատներն ավելի լավ են տարածվում:

ԼՈՒԻ, ՍԻՍԵՌ

Նախքան ցանկը, պետք է սիսեռը 2 օր շարունակ ջրում պահել. չերք ցողունը մի քիչ կրարձրանա, պետք է կողքին փայտ տնկել, վորպեսզի նրա վրա փաթաթվի: Զրեյը, քաղհանը, բուկ տալը և ամբողջ խնամքը նույնն է, ինչ վոր մյուս բույսերինը:

ԿԱՐՏՈՖԻԼ

Կարտոֆիլը թաղում են, չերք հողն սկզբում և քիչ փափկանալ: Տնկելու համար

լավ է ջոկել առողջ, հասած կարտոֆիլներ: Յեթե կարտոֆիլը մեծ է, կարելի է բաժանել 2-3 մասի: Այդ դեպքում պետք է ամեն մի կտորի վրա լինի առնվազն չերկու աչք: Կարտոֆիլը տնկելու համար բաց արած փոսերը 3 վերջով խորութուն պետք է ունենան, իսկ նրանց հեռավորությունն իրարից $\frac{3}{4}$ արշին պետք է լինի:

Կարտոֆիլը բուկ տված

Հետագա խնամքը, բուկը տալը և ջրելն է: Առաջին անգամ բուկ են տալիս, չերք դուրս են գալիս տերևները և առաջին ճյուղերը: Յեթե ցողունը հասնում է 17 սանտիմետր բարձրության, պետք է չերկրորդ բուկը տալ: Յերկու շաբաթ հետո չերկրորդ և վերջին բուկն են տալիս:

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մենք գիտենք, վոր մարդն առողջ լինելու համար պահանջում է թարմ ոդ, արև ու տաքություն: Նույն պահանջն ունեն անասունները: Այդ իսկ տեսակետից, յերբ նոր գոմ էք շինում, պետք է չմոռանալ այդ յերեք և գլխավոր պայմանները: Գոմը կառուցելիս, պետք է առաստաղից անցկացնել ողը մաքրող խողովակ խուսափելով միջանցուկ քամիներից: Արևի ճառագայթները թարմացնում են կենդանիների մարմինը և առողջություն պարգևում, ուստի անասուններին այդ ճառագայթներից չզրկելու համար, պատերի մեջ լուսամուտների պետք է թողել. ամեն մի անասունի համար մոտավորապես մի քառակուսի մետր մեծությամբ: Նպատակահարմար է լուսամուտները թողնել արևելյան կողմից:

Առհասարակ ցրտից անասունները մեծ եներգիտ լեն կորցնում և վատաբողջ լինում: Վորպեսզի իր կորցրած եներգիտն վերականգնի, անասունը պետք է ավելի սնունդ վերցնի: Բոլոր թերությունների դեմ կովելու համար պետք է նորմալ տա-

քություն՝ 15⁰Cel, վորի համար պետք է ծածկել այն բոլոր անցքերը, վորտեղից ցուրտը կարող է գալ, իսկ ավելի բարձր տաքության աստիճան ցանկալի չէ: Այնուհետև պետք է ամեն որ մի քանի անգամ մաքրել հատակը՝ հեռացնելով աղբը և խոնավությունը: Որը մի քանի անգամ խոզանակով պետք է մաքրել անասունների մաշկը և ալն, և այլն:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԿԹԵԼ

Շատ քիչ կովեր են լինում. վորոնք կըթելու ժամանակ հանգիստ են կանգնում: Հանգիստ չլինելու պատճառները մի քանիսն են. որինակ՝ կամ տերն է անհանգըստացնում խփելով, գոռալով, կամ ստինքներն ուժեղ ձգելով (քաշելով), կամ կովը վորևե հիվանդություն է ունենում: Վերջին դեպքում պետք է դիմել անասնաբուժին: Վորպեսզի ընդհանրապես կովը հանգիստ կանգնի կթելու ժամանակ, հարկավոր է գոմը մանելիս կովին մի անգամ շփել, մի փոքր խոտ տալ, ստինքները մաքրելուց (զուլ ջրով) հետո, սկսել հանգիստ կիթը:

Առհասարակ սովորութիւնն եւ, պտուկը չերկու մատով բռնել ու ձգել: Այդ ձևի կթելը ցավ եւ պատճառում, վորով չերբեմն տերը զրկվում եւ կաթից: Դրա համար ամենաընդունված ձևն եւ (վերջերումս) ամբողջ պտուկն առնել ձեռքի (բոխ) մեջ և աստիճանաբար վերից վար մատներով սեղմել պտուկը: Դրանով կովը թե հանգիստ եւ կանգնում և թե շատ կաթ եւ տալիս, վորովհետեւ կթում ենք մինչև վերջին կաթիլը, իսկ մենք գիտենք, վոր կաթի վերջին շիթերն իրենց մեջ ավելի շատ չուղ են պարունակում:

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԵՒՄԿՐԵԼԸ

Անասունների ցեղն ազնվացնելու ապարեզում մեծ դեր եւ խաղում կերակրելը: Անասունների նորմալ առողջ զարգացման համար վոչ չափազանց շատ կերակրելն եւ պետք, վոչ ել չափազանց քիչ կերակրել— չերկու դեպքում ել անասունները թուլակազմ են լինում, հիվանդութիւն շուտ չենթակա: Բացի այս, նշանակութիւն ունի նաև կերակրման ժամանակը, վորովհետև

ժամանակին չկերակրելու դեպքում, անասունն սպասելով՝ հալվում-մաշվում եւ Գըլխավորը, վոր պետք եւ շեշտել, կերի վորակն եւ և չափը: Շատ տնտեսատերեր կերակրում են կամ խոտով, կամ հարգով, վորոնք փքվեցնում են կենդանուն, սակայն քիչ սնունդ են տալիս և բացի այդ, ճնշում են նրա որգանիզմը՝ ստամոքսում մեծ տեղ բռնելով, նամանավանդ հզի կովերին: Այս յերևույթների դեմ կովելու համար հարկավոր եւ լավացնել կերի վորակը, դրա հետ և ծավալը, տալով խոտ, քուսպ, ալյուր, ճակընդեղ և այլն: Դրա համար պետք եւ իմանալ անասունի կենդանի քաշը և ամեն մի 3 փութ կենդանի քաշին մի կերի միավոր տալ. որինակ՝ չեթե կովը 21 փթանոց եւ, պետք եւ 7 կերի միավոր տալ:

Կերի միավորը կազմվում եւ հետևյալ կերպ՝

400 գր. գարի ալյուր	= 1 կերի միավորի.
300 գր. քուսպը	= 1 » »
1000-1500 գր. լավ մարգա-	
գետնի խոտը	= 1 կերի միավորի.
1200-1600 գր. ճակնդ.	= 1 » »

Այսպիսով, յեթե մի տնտեսութուն այս բոլոր կերերն ունի, սրանցից կարող է կազմել կերը: Յեթե 3 անգամ կերակրի, պետք է այդ կազմած կերը 3 մասի բաժանի:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՀԵՐԲԱՐԻՈՒՄ ԿԱԶՄԵԼ

Ա. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ

Հերբարիում կազմելու համար ամեն մի պիտներ պետք է ունենա հետևյալ գործիքները.

1. Կարճ կոթով քիակ կամ գանակ, բուլսերը հողից հանելու համար:

Նկ. 1.

2. Բուսարկղ, վորի մեջ լցնում են հողից նոր հանած բուլսերը:

3. Փայտա լեկու քոջանակ 50 սմ. յեր-

կարությամբ և 30 սմ. լայնությամբ մետաղե լարերից կազմված ցանցով—բուլսերը չորացնելու համար:

4. Ծծող թուղթ կամ լրագրեր, շրջանակների մեծությամբ ծալած:

5. Տետր, վորտեղ գրվում են բոլոր մանրամասնությունները հավաքած բուլսերի մասին:

Բ. ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՀԱՎԱՔԵԼ ԲՈՒՅՍԵՐԸ

Ամենից առաջ պետք է ընտրել առողջ բուլսեր, իր բոլոր մասերով՝ արմատով, ցողունով, ծաղկով, տերևով և յեթե հնարավոր է, պտուղով: Բույսը հանելիս, պետք է զգույշ լինել—աշխատել, վոր արմատները քիչ վնասվեն: Հանած բույսի արմատը հողից մաքրելուց հետո, տեղավորում եք բուսարկղի մեջ: Բուսարկղը պետք է մուխ և խոնավ լինի (խոնավ պահելու համար սովորաբար մամուռ կամ կանաչ տերևներ են լցնում):

Ամեն մի հավաքած բուլսին պետք է թուղթ կպցնել, համարը նշանակելով:

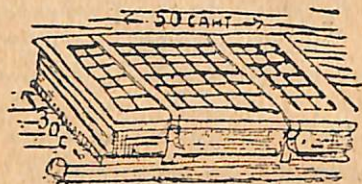
Տետրում նույն համարի դիմաց հարկավոր է գրել՝ վորտեղ է հավաքած բույսը (գյուղի, քաղաքի, ձորի կամ սարի անունը), լերբ է հանած հողից (տարին, ամիսը,

թիվը, որվա ժամը), հաճախ և պատահում և ի՞նչ քանակությամբ:

Գ. ՉՈՐԱՅՆԵԼՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Իրա համար հարկավոր և հավաքած բույսերը հանել բուսարկղից, արմատները հողից բոլորովին մաքրել: Այնուհետև մաքրած բույսը դնել ծծանի կամ լրագրի թղթի վրա և զգուշությամբ բաց անել տերևները:

Բույսը չորացնելու համար ծածկում են մի քանի թերթ ծծող թղթով և դնում շքր-

նկ. 2.

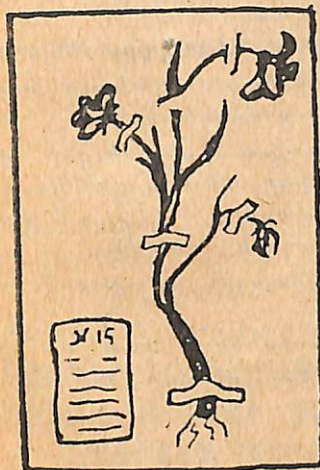
ջանակների արանքում: Երջանակները գոտիով իրար պինդ կապում են և դնում մի ծանր իրի տակ:

Այդ զրուծյամբ բույսերը պետք և պահել յերկու օր:

Յերկու օրից հետո քանդում են շքանակները և բույսերը տեղափոխում չոր

թղթերի արանքը, վորովհետև 2 օրվա ընթացքում բույսը բավականին ջուր և գուլրջիացնում և թղթերը խոնավացնում և:

Դ. ՀԵՐԲԱՐԻՈՒՄ

նկ. 3.

Հերբարիում կազմելու համար, չորացրած բույսերը զգուշությամբ նեղ ու բարակ թղթերով, առանձին-առանձին ամրացնում են մաքուր թղթի վրա: Թղթի ներքևի մասում՝ աջ անկյունում զբրում են՝ 1. բույսի համարը, 2. վոր ընտանիքին և

պատկանում, 3. անունը, 4. տեղը, 5. ժամանակը, 6. ո՞վ և հավաքի: Բույսի ինչ ընտանիքին պատկանելու մասին պետք և իմանալ ուսուցչից, կամ բնագետից և ապա նշանակել:

ՊԻՈՆՆԵՐ ՊԱՀՊԱՆՆԻՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԻ

I. ԲՆԱԿԱՐԱՆ

— Ավելորդ է իրեն մի լցնիր սենյակդ վորտեղ դու քնում ես:

— Ողբափոխութեան յենթարկիր սենյակդ, առավոտյան և յերեկոյան (քնելուց առաջ 10 ր. պատուհանը բաց արա):

— Պատուհանի վրա իրեն մի դնի, այլ ազատ թող վոր արեւը սենյակդ ընկնի:

— Հավաքիր, մաքրիր, ավելիր և թաց շորով սրբիր սենյակդ և հատակը:

— Մի թքիր հատակին, զգուշացրու ուրիշներին:

— Կերակրի ամանները փակ պահիր, վոր ճանճերից և ուրիշ միջատներից ազատ լինեն:

II. ՀԱԳՈՒՍՏ

— Սպիտակեղենը, նախքան լվանալը, յեփիր տաք ջրում, վորպեսզի մանրէները վոչնչանան:

— Հագուստներդ և անկողինդ հաճախ ողբափոխութեան յենթարկիր:

— Մի մոռանա խոզանակով մաքրել հագուստներդ ամեն օր:

— Գրպաններդ ավելորդ իրեն մի դնի:

III. ՄՆՈՒՆԻ

— Կանոնավոր կեր, աշխատիր լավ ծամել: Կեր առանց շտապելու:

— Աշխատիր թունդ թեյ և սուրճ քիչ խմել, իսկ կաթ՝ շատ զործածել:

— Վոգելից խմիչքներ (ողի, գինի, կոնյակ և այլն) մի խմիր, ուրիշներին ել արգելիր խմել:

— Քնելուց 2-3 ժամ առաջ պետք է ուտել:

— Լվա ձեռքերդ ուտելուց առաջ և հետո. սեղանն՝ ուտելուց հետո՝ հավաքիր:

ՊԻՈՆՆԵՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԻ ԱՆՅՐԱԺԵՇՏ Ե ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱԶԱՍԳՐՄԱՆ ՊԱՅԲԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

IV. ՄԱՐՄԻՆ

— Մի թավալիր անկողնում:

— Լվա ձեռքերդ, պարանոցդ, ականջներդ: Մաքրիր ատամներդ ամեն օր:

— Ամառը հաճախ լողացիր գետում:

— Աշխատիր չերկար ժամանակ լինել բայ ողում, մանավանդ արև ժամանակ:

— Մազերը չերկար չպետք է պահել, պետք է խուզել (ազջիկները պետք է կարճացնեն):

— Մատները բերանը չպետք է դնել, չեղունգները չկրծել:

— Յերեկույան անկողին մտնելուց առաջ, վոտները պետք է լվանալ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ

1. Վորքան հնարավոր է շատ ոգտվիր թարմ, մաքուր ողից և արևից:

2. Քնկոտ մի լինի և առավոտները մի թավալվիր անկողնում: Քնելուց առաջ և առավոտյան ողափոխութւան չենթարկիր այն սենյակը, վորտեղ դու քնում ես և ամեն որ ողափոխութւան չենթարկիր մատրասդ և բարձդ:

3. Առավոտյան մարմինդ շփիր խոնավ սրբիչով կամ սառը ջրով: Կանոնավոր լվա պարանոցդ, ատամներդ, չերեսդ և չեղունգներդ մաքրիր:

4. Ամեն անգամ հետևիր հագուստիդ,

չենքի մաքրութւանը և այլն: Մի կեղտոտիր հատակը և մի թշիր: Մաքրութւանն առողջութւան նախապայմանն է:

5. Գիրքն ուղիղ նստած կարդա. աչքերդ շատ մի մոտեցնի գրքին: Պառկած մի կարդա:

6. Յերբեք մի ծխիր. քո թոքերը չեն ստեղծվել թունավորվելու համար:

7. Շնչիր քթով, վոչ թե բերանով: Բերանի միջով թոքերդ փոշի և մանրեներ են գնում: Շնչիր, ինչքան կարելի չե խորը:

8. Ձեռքերդ գրպանումդ մի պահիր, այդպիսով կախվում են ուսերդ և ծովում մեջքը: Քայլելու ժամանակ ազատ շարժիր ձեռքերդ:

9. Առանց բժշկի ցուցմունքի չընդունես դեղեր:

10. Լավ ծամիր կերակուրը. ուտելուց առաջ ձեռքերդ լվա. ուտելուց հետո ասամներդ մաքրիր և բերանդ թարմ ջրով վորդիր:

11. Տակի սպիտակեղենդ փոխիր շաքաթը մեկ անգամ:

12. Ամեն որ առավոտյան մարդանք կատարիր:

ԱՌԱՋԻՆ ՈՐՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԶԱՐԴԿԱԾՔՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ

Վայր ընկնելուց, հարվածից կամ բռնութիւնուց մարդ ջարդվածքներ կարող եւ ստանալ: Այդպիսի դեպքերում հիվանդին հանգիստ գրուելու մեջ պետք եւ պահել և թարմ ողորմ. պետք եւ արձակել նրա ոձիքը և հանել ավելորդ հագուստները: Յեթե հիվանդի դեմքը սաստիկ գունատ եւ, հարկավոր եւ սառ ջուր քսել դեմքին, հիվանդին այնպես պահեցնել, վոր վտաններն ու մարմնի ստորին մասը գլխից բարձր լինեն. դրա համար կարելի չե մահճակալի կամ թախտի վտանների տակ բան դնել:

ԱՅՐՎԱԾՔԻ ԴԵՊՔՈՒՄ

Այրվածքի դեպքում նախ և առաջ պետք եւ հոգ տանել, վոր մանրեները վնասված մաշկից կալմվածքի մեջ չմտնեն: Այդ նըպատակով այրված տեղը մաքուր պետք եւ կապել, ինչպես սովորական վերքը: Այրվածքին ոգնութիւն հասցնելիս՝ պետք եւ զգուշութեամբ հանել հագուստը, մկրատով

կտրելով միայն այնպես, վոր մաշկը չվնասվի, առաջացած բշտիկները չպատուվեն: Յեթե այրվածքն այնքան թեթեւ եւ, վոր միայն մաշկը կարմրել եւ, կարելի չե վրան մաքրած սողի փոշի շաղ տալ: Յեթե բշտիկներ կան, պետք եւ այրված տեղին վազելին կամ կրակաթի հետ խառնած կտավնատի ձեթ քսել: Բշտիկները չպետք եւ պատուել, վորովհետև դրանով կնպաստեք մանրեներին ներս մտնելուն և կվարակեք այրվածքից առաջացած վերքը:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՈՐՆԵԼ ՍԱՌԱԾԻՆ

Սառածի մարմինը պետք եւ ուժեղ շփել ձյունով կամ սառ ջրով, վոչ սենյակում, այլ դուրսը կամ չարդախում: Կարելի չե նրան գգալ-գղալ թունդ թեյ կամ սուրճ տալ, յեթե իհարկե, կարող եւ նա կուլ տալ:

Սառած մարդուն պետք եւ տեղափոխել շատ մեծ զգուշութեամբ, վորովհետև նրա ձեռքն ու վոտը շատ հեշտութեամբ կարող են կոտրվել: Միայն այն ժամանակ կարելի չե սառածին սենյակ տանել և այն ել վոչ շատ տաք սենյակ, չերբ հիվանդն ուշքի չե

յեկեկ ե յերբ փայտացած անդամները բաց-
վում են և կենդանութեան նշաններ են
ցույց տալիս:

ԱՐԵՎԱՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

Արևահարութեան դեպքում պետք է հի-
վանդին շուտով տեղափոխել լավ տեղ, հա-
գուստները հանել, սառ ջուր լցնել գլխին
և կրծքին. խմելու համար շատ ջուր տալ:
Յեթե հիվանդը չի շնչում, պետք է արհես-
տական շնչառութիւն կատարել:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԻ Ե ՈԳՆԵԼ ԽԵՂԴՎՈՂԻՆ

Պետք է խսկուցն և յեթ հանել խեղդվողի
հագուստը, մատով լավ մաքրել բերանը,
փախուժից չպետք է վախենալ, այնպիսի
դիրք պետք է տալ նրան ինչպես ցույց է
տրված նկարի մեջ և սեղմել մեջքն ափով,
վոր ստամոքսը և թոքերը ներս գնացած
ջուրը դուրս թափվի բերանից:

Ջուրն ընկածի մարմինը պետք է շփել
մահուցի կտորով, տաքացնել ջրով լիքը
շերտով և անհապաղ արհեստական շնչառու-

թիւն կատարել, մինևուցն ժամանակ պետք
է բժիշկ հրավիրել:

Յերբ սկսի շնչել, առանց հսկողութեան
չպետք է թողնել նրան, պետք է պառկաց-

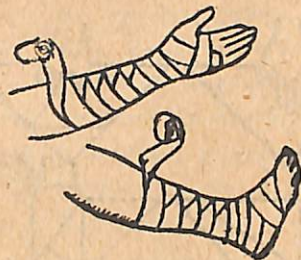

նել տաք անկողնում, գդալ գդալ տաք թեյ
կամ սուրճ ածել բերանը և նորից արհես-
տական շնչառութիւն կատարել, գիտակ-
ցութիւնը կորցնելու դեպքում:

ԹՈՒՆԱՎՈՐՎԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ

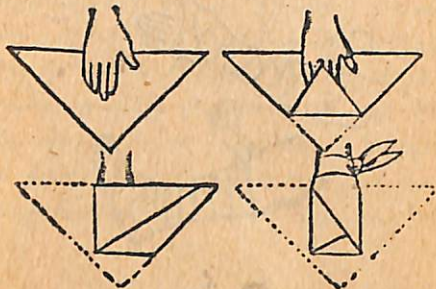
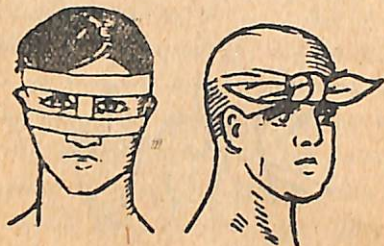
Թունավորվել կարելի չե թունավոր ու
 ձեռքի կամ միջատների կծելուց: Այս դեպ-
 քում նախ և առաջ պետք է հոգ տանել,
 վոր վերքից թուչնն արյան հետ ամբողջ
 մարմնի մեջ չտարածվի: Ավելի նպատակա-
 հարմար է կծած տեղին բաժակ գցել. դրա
 համար պետք է վերցնել մի բաժակ, մեջը
 գցել մի փոքր կտոր վառած բամբակ կամ
 թոնդթ, մի ակնթարթում շուռ տալ այդ
 բաժակը և դնել կծած տեղի վրա այնպես,
 վոր բաժակի չեղրերը լավ կպչեն մաշկին:
 Մաշկը կձգվի բաժակի ներսը և վերքից մի
 փոքր արյուն կգա: Դրանից հետո վերքը
 պետք է այրել տաքացրած քորոցով կամ
 մեխով: Յեթե ձեռքի կամ վոտքի վրա չե
 կծածը, կարելի չե կծած տեղից վերև կա-
 պել, վոր թուչնը չտարածվի, կապելուց հե-
 տո բաժակը գցել կծած տեղին, այրել այդ
 տեղը և հետո բաց անել կապը:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԿԱՊԵԼ ՎԵՐՔԵՐԸ
 Վերքերը կապելու արհեստը հեշտ չի.

այդ սովորելու համար ժամանակ է պետք:
 Վերքը լավ կապելը յերկարատև փորձերից
 հետո միայն կհաջողվի:

Սովորական կապերը շարժվում են և
չեն մնում վերքի վրա:

Այստեղ նկարների վրա ցույց է տված
թե ինչպես պետք է կապել մարմնի զա-
նազան մասերը:

ԱՐՅՈՒՆԱՀՈՍՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ

Շատ հաճախ քթից արյունահոսություն
է տեղի ունենում: Այդ արյունահոսությունը
դադարեցնելու համար պետք է հիվան-
դին հանգիստ դրուելու մեջ նստեցնել.
պառկած դրուելու մեջ արյունն ուժեղ է
հոսում դեպի հիվանդի գլուխը, ուստի դժ-
վար կլինի արյունը դադարեցնել, չեթե հի-
վանդը պառկի. այդ դեպքում պետք է բաց
անել ոճիքը, վոր վերջինս շարժելի գլխից
արյան յետ գնալը չերակներով. ճակատի
վրա, քթի հիմքի վրա չերկու աչքերի մեջ-
տեղը պետք է սառուցց դնել, կամ սառը
ջրով թրջած լաթ, վորովհետև սառնությունից
արյան անոթները սեղմվում են. քիթը
խոնավածուծ բամբակ ճխտել է պետք վոր-
քան կարելի չե ամուր, բայց այնպես, վոր
բամբակի մի ծայրը դրսից չերևա և հեշտ
լինի հանելը: Յեթե արյունը չի դադարում,
պետք է սեղմել պարանոցի այն զարկերա-
կը, վոր արյունը տանում է դեպի գլուխը
և հիվանդին անհապաղ պետք է բժշկի մոտ
տանել:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԻ Ե ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՇՆՉԱ- ՌՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼ

Յերբեմն շատ արյուն գալուց, արեահա-
րությունից կամ ջերմահարությունից, մարդ
կորցնում է գիտակցությունը, դառնում է
անզգա և դադարում է շնչելուց: Շնչառու-
թյունը վերսկսելու համար բավական է
քիթը խուտուռ ածել փետուրով կամ շնչե-
լու համար սուր հոտ ունեցող վորևե բան
որինակ՝ նաշադրի սպիրտ դեմ անել. բայց
այդ միջոցը միշտ չի ոգնում. չեթե այդ
պարզ միջոցները չեն ոգնում, արհեստա-
կան շնչառության պետք է դիմել:

Արհեստական շնչառություն կատարե-
լով, աշխատում են փոխփոխ ներշնչում
և արտաշնչում առաջ բերել, լայնացնելով
և սեղմելով կրծքի վանդակը:

Արհեստական շնչառության հասարակ
ձևերից մեկն այս է.

Փետնին մի վերմակ կամ վերարկու փը-
ռել, հիվանդին յերեսնիվայր պառկեցնել,
ձեռքերը դեպի առաջ, իսկ գլուխը թեքել
դեպի մի կողմ: Ոգնություն հասցնողն այն-
պես պետք է շոքի, վոր հիվանդի հետույքը

ուղնոդի ազդրերի մեջտեղը մնա, հետո ոգ-
նողն իր ձեռքերը հիվանդի մեջքի վրա

Նկ. 1.

պիտի դնի այնպես, վոր չերկու ափը դրած
լինի հիվանդի վողնաշարի չերկու կողմը

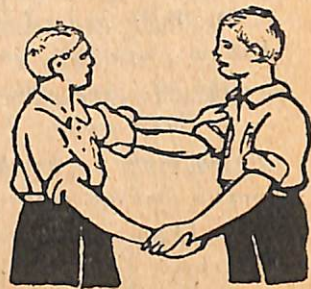

Նկ. 2

ստորին կողերի վրա. կուսալով քիչ առաջ
առանց արմունկները ծալելու, ոգնողն իր

ամբողջ ծանրությամբ ընկնում ե իր արե-
րի վրա, հետևապես և հիվանդի մեջքին,
այս ձևով հիվանդի կրծքի վանդակը սեղմ-
վում ե և թոքերի միջից ող ե դուրս գա-
լիս: Դրանից հետո հարկավոր ե դադարեց-
նել սեղմելը և չեա քաշել մի փոքր, ա-
ռանց հիվանդի մեջքից ձեռքերը վերցնե-
լու: Հիվանդի կողերը և կրծքի վանդակը
իրենք իրենց կուղղվեն, կբացվեն և կլայ-
նանան. նրանց հետ միասին կլայնանան
թոքերը և ողը ներս կմտնի: Այնուհետև
նորից պետք ե սեղմել ու կրկին դադա-
րեցնել և այդ շարժումները չուրաքան-
չչուր բողբոլում 15—20 անգամ կատարել:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՓՈԽԱԴԻՐԵԼԻ ՀԻՎԱՆԴԻՆ

ԱՐԵՎԻՑ ՈՊՏՎԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

1. Ամառը թեթև ու բաց գույնի հազուստ պետք է հագնել:
2. Յեթե ուզում ես ուժեղ այրվել, արևի վաննա ընդունիր, գետի, լճի, ծովի ափին պառկելով, յերբ որերը տաք լինեն:
3. Յերբ արևի վաննա յես ընդունում, գլուխդ արևից պահիր և մարմնիդ դրուժչունը հաճախ փոփոխիր:
4. Լիքը ստամոքսով արևի վաննա մի ընդունիր: Լավ ժամանակը—առավոտյան է:
5. Առաջին 2 որը պառկիր արևի տակ վոչ ավել քան 5 րոպե. այնուհետև չուրաքանչյուր որ ավելացրու մի քանի րոպե՝ 30—40 րոպեյի հասցնելով:
6. Արևի վաննայից հետո, սառը ջրով հովացիր կամ թե լողացիր գետում, հետո սպասիր մինչև չորանալը, ապա հագնվիր և մի քիչ հանգստացիր ստվերում:
7. Յեթե արևի վաննայից հետո անհանգիստ քնես, արևի վաննան ժամանակավորապես դադարեցրու և ողային վաննաներ ընդունիր ստվերոտ տեղում (դարձյալ մինչև վոտքերդ մերկացած):

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԲ Ե ՎՈՐՈՇԵԼ ՅԵՂԱՆԱԿԸ

1. ՊԱՐՁ ՅԵՂԱՆԱԿԸ

- ա. Թոչունները բարձր են թոչում:
- բ. Ծովային թոչունները թոչում են ծովի կողմը:
- գ. Յերկիրնքն առավոտյան դարչնագույն է լինում:
- դ. Արշալույսին չերկիրնքը կարմիր է լինում:

2. ԱՆՁՐԵՎԻ ՄՈՏԵՆԱԼԸ

- I. Թոչունները ցածր են թոչում:
- II. Չայնը շատ պարզ է լավում:
- III. Առավոտյան չերկիրնքն ամպամած է լինում:
- IV. Չկները խորասուզվում են ջրի մեջ:
- V. Արևը ծագելու ժամանակ չերկիրնքը կարմիր է լինում:
- VI. Ծուխը ցածր է կանգնում:

3. ՎԱՏ ՅԵՂԱՆԱԿԻ ՄՈՏԵՆԱԼԸ

- I. Թոչունները ցածր են թոչում:
- II. Ծովային թոչունները դեպի ափ են թոչում:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԱՐԱՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԴԱՍՏԱԽՏԱԿ

	1	2	3	4	5	6
Յե՛րկու՛շարժի						
Յե՛րե՛քշարժի						
Չ՛դե՛քշարժի						
Հի՛նգշարժի						
Ու՛րբաժ						
Շարժաժ						

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԱՐԱՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԴԱՍՏԱԽՏԱԿ

	1	2	3	4	5	6
Յե՛րկու՛շարժի						
Յե՛րե՛քշարժի						
Չ՛տե՛քշարժի						
Հի՛նգշարժի						
Ու՛րբաժ						
Շարժաժ						

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանունն անունն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանունն անունն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանուն անուն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանուն անուն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանունն անունն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ՈՂԱԿԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԸ

№№	Ազգանունն անունն	Հասցե
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Կարեվոր հանձնառաւորութիւնները թերթիկ

Յերբ և հանձնար.	Ինչ է հանձնարարւած	Յերբ և կատարւած

Կարեվոր հանձնառաւորութիւնների թերթիկ

Յերբ և հանձնար	Ինչ է հանձնարարւած	Յերբ և կատարւած

Կարեվոր հանձնարարությունների քերթիկ

Յերբ և
հանձնար.

Ինչ և հանձնարարված

Յերբ և կա-
տարված

Կարեվոր հանձնարարությունների քերթիկ

Յերբ և
հանձնար.

Ինչ և հանձնարարված

Յերբ և կա-
տարված

ԿՈՂԼԵԿՏԻՎԻ ՅԵՎ ՈՂԱԿԻ ՀԱՎԱԲՈՒՅԹ

Ամիս և թիվ	Ինչ եք արել	Անձնական ապավորու- թյուն

ԿՈՂԼԵԿՏԻՎԻ ՅԵՎ ՈՂԱԿԻ ՀԱՎԱԲՈՒՅԹ

Ամիս և թիվ	Ինչ եք արել	Անձնական ապավորու- թյուն

ԿՈՂԼԵԿՏԻՎԻ ՅԵՎ ՈՂԱԿԻ ՀԱՎԱԲՈՒՅՑ

Ամիս և թիվ	Ինչ եք արել	Անձնական ապավորու- թյուն

ԿՈՂԼԵԿՏԻՎԻ ՅԵՎ ՈՂԱԿԻ ՀԱՎԱԲՈՒՅՑ

Ամիս և թիվ	Ինչ եք արել	Անձնական ապավորու- թյուն

Աճի՞րն Թի՞վ	Ի՞նչ էք արե՞լ	Անձնական սպա՛վորու- թյո՞ւն

Աճի՞րն Թի՞վ	Ի՞նչ էք արե՞լ	Անձնական սպա՛վորու- թյո՞ւն

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՋԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գանձի թիվը և Ֆերմ կարգացի	Գրքից ստացած տպավորությունները

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՅԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գանձի թիվը և Ֆերմ կարգացի	Գրքից ստացած տպավորությունները

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՅԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գրքի թիվը և ճեշը և կարգացել	Գրքից ստացած տպագրությունները

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՅԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գրքի թիվը և ճեշը և կարգացել	Գրքից ստացած տպագրությունները

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՅԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գանի թիվը և Տեղը եւ կարգացիլ	Գրքից ստացած տպավորութիւններդ

ԻՆՉ ԳՐՔԵՐ ԵՍ ԿԱՐԴԱՅԵԼ

Հեղինակ	Գրքի անունը	Գանի թիվը և Տեղը եւ կարգացիլ	Գրքից ստացած տպավորութիւններդ

Զբոսանքների լեզ Եֆսկուրսիաների
հաշվառու

Եֆսկուրսիաների	Ուր եք գնացել	Երկուրսիայից կամ զբոսանքից ստացած տպագրությունները

Զբոսանքների լեզ Եֆսկուրսիաների
հաշվառում

Եֆսկուրսիաների	Ուր եք գնացել	Երկուրսիայից կամ զբոսանքից ստացած տպագրությունները

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ն Ե Ր

Եջ	Տեղ	Ցպված է	Պեսք է լինի
10	6	Սիրբրբեց Լենինին հաջողվում է փախչել արտասահման	Սիրբրբեց վերադառնալով Լենինը անցնում է արտասահման
10	2-ն	1919 թ. մինչև ներքին 1923 թ. քեկից	1918 թ. մինչև 20—21 թ.
18	5	1918 թ. մինչև 22 թ.	1918 թ. մինչև 20—21 թ.
23	5	2 ամիս 2 օր	72 օր
30	12	պատերազմը Գերմանիայի հետ շարունակում է	իմպերիալիստական պատերազմը շարունակում է:
41	16	1923 թ. VI համ.	1924 թ. VI համ.
81	10	խամ են	խոսում են

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0191495

40 4.